БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 233 (18.411). Сешанба, 12 октябрь 1982 йил • Баҳоси 3 тийин.

ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети 1982 йил октябрь ойининг биринчи ўн кунлигида давлатга пахта сотиш юзасидан областлар, районлар, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақа якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари қуйидагиларда қолдирилди:

Сирдарё области (область партия комитетининг секретари В. Хайдуров, область ижроия комитетининг раиси И. Қўчқоров, область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи М. Ибодуллаев, «Заготхлопкопром» область бирлашмасининг бошлиғи М. Ҳамидов, область «Сельхозтехника» бирлашмасининг раиси М. Хобта, область сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Г. Ҳасанов, қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзи область комитетининг раиси Д. Турсунқулов, область комсомол комитетининг секретари П. Дўсмаматов). Бу область пахта тайёрлаш планини 65,88 процент, машина терими планини 70,53 процент бажарган ва ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 18,4 процент ўсишини таъминлаган;

(Давоми тўртинчи бетда).

ТОШКЕНТ. 1982 йил 11 октябрь. Суратда: Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиуми мажлисининг очилиши.

Л. Гусейнов ва С. Маҳкамов фотоси.

БАРЧА АНТИИМПЕРИАЛИСТИК КУЧЛАРНИНГ БИРЛИГИ ВА ЖИПСЛИГИ МУСТАҲКАМЛАНСИН

Тошкентдаги Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат академик театри чиройли безатилган. 11 октябрь куни бу ерда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиумининг СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган XI мажлиси тантанали очилди.

Тинчликсевар кучлар шу муҳим анжуманининг қатнашчилари орасида миллий озодлик ҳаракатининг, Осиё ва Африкадаги 64 мамлакат революцион демократик партиялари, оммавий жамоат ташкилотларининг, ўн бешта халқаро ташкилотнинг вакиллари бор. Ташкилот президиумининг мажлисида қатнашиш учун социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари жамоатчилигининг делегациялари ҳам келган. Ташкилот президиумининг мажлисини тантанали очиш маросимида Тошкент ва республика меҳнаткашларининг намояндалари иштирок этдилар.

Империализмга қарши, ўз халқларининг озодлиги учун ҳалок бўлган Фаластин Озодлик ташкилоти жангчиларининг, Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари бошқа ватанпарварларининг хотирасини мажлис аҳли бир дақиқа сукут сақлаб ҳурмат билан эсга олди.

Мажлисни Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилотининг вице-президенти, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг раиси ёзувчи Мирзо Иброҳимов очди. У ташкилот раҳбарларининг топшириғига биноан ҳамда Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети номидан Ўзбекистон пойтахтига тўпланган чет эллик азиз меҳмонларни — империализмга қарши курашдаги сафдошларни, совет жамоатчилигининг намояндаларини қизғин табриклади.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиумининг бу галги мажлиси мамлакатимизда ўтказилаётганлиги, бу мажлисда шу қадар мўътабар ва кўп сонли делегациялар қатнашаётганлиги, деди у, жаҳон халқларининг Ленин ва Октябрь ватани билан, кўп миллатли совет халқи билан бирдамлигининг ёрқин намойиши бўлиб, социализм ва миллий озодлик ҳаракати кучларининг мустаҳкамланиб бораётган иттифоқи ва жипслигидан яққол далолат беради.

Миллий озодлик ҳаракати замирида ўсиб етишган Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти ўзининг 25 йиллигини нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. Халқлар бирдамлиги ҳаракатининг олижаноб принциплари, мақсадлари ва вазифаларини совет кишилари ҳамиша қўллаб-қувватлаб келдилар. Осиё, Африка ва Лотин Америкаси халқларининг кураши билан бирдамлик-бутун совет халқи интернационал бурчининг ишидир, халқимиз бундан буён ҳам бу юксак вазифани шараф билан бажараверади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз берилади. (Ш. Р. Рашидов нутқи газетада бугун эълон қилинмоқда).

Мажлисда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти делегациясининг бошлиғи, Фаластин Миллий Кенгашининг аъзоси Абдулла Ҳавроний, Ливан тараққийпарвар-социалистик партияси Бош секретарининг биринчи ўринбосари Тариқ Шахоб, ГДР Африка-Осиё бирдамлиги комитетининг раиси, ГБСП Марказий ревизия комиссиясининг раиси Курт Зайбт сўзга чиқдилар.

Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиумининг мажлиси тантанали очилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари ҳозир бўлдилар. Мажлисда КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири Г. В. Шумейко, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. Н. Матузов, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет Комитети раисининг ўринбосарлари А. С. Дзосохов, А. В. Софронов қатнашдилар. **(ЎзТАГ).**

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

11 октябрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Тошкентда меҳмон бўлиб турган ФРЕЛИМО партияси раҳбарлик органининг аъзоси, Мозамбик Халқ Республикаси қишлоқ хўжалик министри, ФРЕЛИМО партияси Марказий Комитети мудофаа ва хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи бўлимининг мудири Сержио Виейрани қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини сиёсий кўтаринкилик ва меҳнат ғайрати жўш урган вазиятда кутиб олишга ҳозирлик кўраётганликлари, партия XXVI съездининг улуғвор режалари, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қабул қилган Озиқ-овқат программаси қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида гапириб берди.

Совет Иттифоқи билан Мозамбик Халқ Республикаси, КПСС билан ФРЕЛИМО партияси ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва амалий ҳамкорлик муносабатлари йил сайин мустаҳкамланиб ривожланиб бормоқда. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев билан ФРЕЛИМО партиясининг Раиси, МХР Президенти Самора Мойзес Машел ўртасида бўлиб ўтган учрашувларда ана шу муносабатлар самарали ривожланиши учун мустаҳкам замин яратилди, деди Ш. Р. Рашидов. Ҳар иккала мамлакат халқаро кескинликни юмшатиш, ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш ишига салмоқли ҳисса қўшаётганлиги айтиб ўтилди.

Сержио Виейра Ўзбекистонда самимий ва хушнудлик билан қабул қилинганлиги учун миннатдорчилик изҳор этди. У янги ҳаёт қуришда Мозамбик меҳнаткашлари қўлга киритган ютуқлар тўғрисида, республикада ФРЕЛИМО партиясининг бўлажак IV съездига қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги ҳақида, Мозамбик Халқ Республикасининг халқаро масалаларда принципиал ва изчил йўл тутаётганлиги, у Совет Иттифоқининг ўртоқ Л. И. Брежнев нутқларида олға сурилган янги тинчлик ташаббусларини тўла қўллаб-қувватлаётганлиги ҳақида гапириб берди. Сержио Виейра Африкадаги ёш давлатга совет халқи, жумладан Ўзбекистон меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигини янги даражага кўтаришда, бошқа ҳаётий муҳим масалаларни ҳал этишда бебаҳо амалий ёрдам бераётганликларини юксак баҳолади.

Суҳбатда ФРЕЛИМО партияси раҳбарлик органининг аъзоси, Мапутудаги давлат университетининг ректори Фернандо Ганьяо, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри Б. А. Абдураззоқов иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО ЭКИПАЖ — ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Ер юзидаги кишилар совет — француз биргаликдаги космик парвозини ер атрофи фазосини тинчлик мақсадларида ўзлаштиришни, космосни тадқиқ қилишда икки мамлакат самарали ва ўзаро манфаатли ҳамкорлигининг муҳим воқеаси, деб атадилар. Ҳозир халқаро экипажнинг ердаги орбиталари мамлакатимиз орқали ўтмоқда. Космик экспедиция қатнашчилари — совет космонавтлари В. Жонибеков, А. Иванченков, биринчи француз космонавти Ж.-Л. Кретьен, уларнинг дублерлари Л. Кизим, В. Соловьев ва П. Бодри 11 октябрь куни Тошкентга келдилар. СССР космонавт-учувчиси А. Елисеев, Франция космик тадқиқотлар миллий марказининг бош директори Ю. Берцмейер, Франция космик тадқиқотлар миллий маркази «космонавт» лойиҳаси раҳбарининг ўринбосари Л. Браак, француз экипажининг врачи генерал Р. Карре, Ю. А. Гагарин номидаги космонавтлар тайёрлаш марказининг, «Интеркосмос» кенгашининг, учишни бошқариш марказининг вакиллари сафарда улар билан бирга бўлмоқдалар.

Болалар меҳмонларга ранг-баранг куз гулдасталари тақдим этдилар.

Аэропортда меҳмонларни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов, жамоатчилик намояндалари кутиб олдилар.

Космонавтлар Ўзбекистонда бўлган биринчи кунни Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишишга бағишладилар.

Меҳмонлар Ўзбекистон ҳаёти билан танишадилар. Самарқандга сафар қиладилар. **(ЎзТАГ).**

ДЕҲҚОНЧИЛИК ВА ЧОРВАЧИЛИКДА ЮКСАК САМАРАДОРЛИК УЧУН

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДАН

Пойтахт области партия ташкилотининг, меҳнат коллективларининг бутун фаолияти партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йилги май Пленуми қарорларини, ўртоқ Леонид Ильич Брежнев мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг тубли масалалари юзасидан берган кўрсатмаларини бажаришга йўналтирилмоқда. Бунда асосий эътибор СССРнинг Озиқ-овқат программасини рўёбга чиқариш ва бу соҳада шу йилнинг ўзидаёқ сезиларли натижага эришишга қаратиляпти. Бинобарин, қишлоқ хўжалигидаги, агросаноат комплексидаги ишларнинг бутун циклига талабчанлик кучайтириляпти, унинг яхши самара бериши юзасидан зарур чоралар кўриляпти. Тошкент область партия комитетининг 10 октябрда бўлиб ўтган пленумида КПСС Марказий Комитетининг талаблари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари ва йўл-йўриқлари асосида деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида область партия ташкилотининг вазифалари ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Обкомнинг биринчи секретари М. М. Мусахонов доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда чиқиб сўзлаган нотиқлар областда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш соҳасида олиб борилаётган кураш тузук натижа бераётганини таъкидладилар. Йиллик планларни муддатидан олдин бажариб, давлатга 70 минг тоннадан зиёд пахта топширган Бўка райони пахтакорлари, юз минг тоннадан зиёд сабзавот тайёрлаган Калинин, 90 минг тоннадан ортиқ сабзавот етказиб берган Тошкент районлари сабзавоткорларининг муваффақияти область коммунистлари, барча меҳнаткашлари Озиқ-овқат программасини амалга оширишда шу йилиёқ муайян муваффақиятга эришиш учун интилаётганликларининг далилидир. Область пахта тайёрлаш планини бажариш арафасида турганлиги, давлатга қанон полиси, сабзавот-полиз маҳсулотлари, мева, узум, пилла сотиш юзасидан қабул қилинган социалистик мажбуриятлар, картошка, жун харид қилиш планлари ошириб бажарилганлиги бунинг яна бир ишончли исботидир.

Пахтачиликни ҳар томонлама ривожлантириш область партия ташкилоти, барча деҳқонларининг асосий вазифаси ҳисобланади. Пахтанинг ялпи ҳажмини оширишга, дейишди нотиқлар, ҳосилдорликни кўтариш йўли билан эришиш даркор. Пахта етиштириш ва уни йиғиб-териб олишнинг индустриал усулини янада такомиллаштириш, алмашлаб экишни жорий қилишни тезроқ ниҳоясига етказиш, минерал ва органик ўғитлардан оқилона фойдаланиш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига фан ютуқлари ҳамда илғор тажрибани қатъият билан жорий этиш керак.

Пленум қатнашчилари ҳозирги шароитда дон экинларидан мўл ҳосил олиш ва доннинг ялпи ҳажмини кескин кўпайтириш талаб қилинаётганини кўрсатдилар. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган ва тобора ўсиб бораётган эҳтиёжини қондиришда гўшт ва сут муҳим роль ўйнайди. Дон эса, ана шу маҳсулотларни етиштиришни кўпайтиришнинг асоси ҳисобланади. Чорвачиликда емга бўлган талаб муттасил ошиб бормоқда. Дон етиштиришни кескин кўпайтирмасдан туриб, чорвачиликни чинакам ривожлантириб ва гўшт, сут, тухум етиштиришни ошириб бўлмайди. Шу муносабат билан, дейилди пленумда, область ғаллакорлари олдида келгуси йили доннинг ялпи ҳажмини кескин кўпайтириш вазифаси турипти. Бунга эришишнинг бирдан-бир тўғри йўли дон учун экиладиган маккажўхори, шоли майдонини кенгайтиришдан иборат.

Вазифа — маккажўхорининг гектаридан камида 100 центнердан дон ва 500—600 центнердан силосбоп поя олишга эришишдан иборат. Шолининг ҳосилдорлигини ошириб, гектар бошига камида 60—70 центнерга етказиш, лалми ерларда дон етиштиришни кўпайтириш резервларидан тўлароқ фойдаланиш даркор. Лалмикор ерлардан мўл ҳосил олаётган Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхози ва Жданов номли колхоз, Коммунистик районидаги «Ўзбекистон» колхози, Оҳангарон районидаги «Ғаллақудуқ» совхози ва Тошкент йилқичилик заводи ҳамда бошқа илғор хўжаликларнинг тажрибасини кенг оммалаштириш лозим.

Пленумда кейинги йилларда областда чорвачиликни ихтисослаштириш, фермаларни реконструкциялаш, йириклаштириш, чорва моллар ҳамда паррандаларнинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасида кўп иш қилинганлиги, шу йилнинг тўққиз ойида ўтган йилнинг шу муддатидагига нисбатан гўшт етиштириш 15 процент, сут — 5 процент, тухум — 12 процент ошганлиги мамнуният билан таъкидланди.

Гўшт, сут, тухум етиштиришни кўпайтириш, ҳар 100 гектар ер ҳисобига кўпроқ маҳсулот олиш соҳасида Калинин, Тошкент, Оҳангарон районларининг чорвадорлари яхши ибрат кўрсатмоқдалар. Бу районларда маҳсулот етиштириш ўтган йилгига нисбатан сезиларли даражада ўсди. Бироқ, дейилди пленумда, Пискент, Паркент, Оржоникидзе ва Янгийўл районларида гўшт, сут, тухум етиштириш жуда секин кўпаймоқда. Янгийўл районида гўшт етиштириш ўтган йилдагига нисбатан ҳатто камайиб кетди.

Чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш юзасидан кўрилган чора-тадбирлар тармоқни ривожлантириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда ҳал қилувчи роль ўйнади. Чорвачиликнинг озуқа базасини, дейишди пленум қатнашчилари, янада ўстириш ва мустаҳкамлаш, бу соҳадаги резервлардан тўлароқ фойдаланиш йўли билан дағал ва ширали озуқалар етиштиришни кўпайтириш, яйловларнинг ҳолатини яхшилаш, ем-хашакдан тежаб-тергаб фойдаланиш, уни ортиқча сарфлаш ва нобуд қилишга йўл қўймаслик даркор. Озуқа етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим омили бўлган такрорий, оралиқ ва аралаш экинлар экишни кенг йўлга қўйиш, рапс, перко каби экинларга эътиборни кучайтириш зарур.

Тошкент области мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш бўйича республикада етакчи ўринни эгаллайди. Бу йил областда 163 минг тонна ёки республикадаги картошканинг ярми етиштирилади. Бу натижани, дейилди пленумда, янада мустаҳкамлаш, сабзавот, картошка, мева ва узум етиштиришни янада кўпайтириш керак.

Нотиқлар уруғчиликка эътиборни кучайтириш, ҳамма жойда фақат навли уруғликни экиш ва шу асосда экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш зарурлигига эътиборни жалб этишди.

Пленумда кузги ғалла, сабзавот экишни тезроқ тугаллаш, чорва қишловига намунали тайёргарлик кўриш, етарли миқдорда дағал ва ширали озуқа тайёрлаш, бу соҳада белгиланган планларни тўла-тўкис бажариш кераклиги кўрсатилди.

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаш йўли фан олдига янги вазифалар қўймоқда. Илмий муассасалар фан-техника тараққиёти ютуқларини қишлоқ хўжалигига тезроқ жорий этишлари, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлашлари керак. Илмий-тадқиқот ишларининг йўналишини белгилаб берган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII Пленуми қарорларини тезроқ амалга ошириш лозим. Вилтга қарши кураш юзасидан зарур чоралар кўриш, ғўзанинг ана шу касалликка бардошли, серҳосил, тезпишар, пахтасининг толаси юқори сифатли навларини яратиш зарур.

Пленумда партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларини кучайтириш, хўжалик, ташкилотчилик ва идеология ишларининг бирлигини таъминлаш зарурлиги ҳам алоҳида таъкидланди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитетини, ўртоқ Л. И. Брежневни ишонтириб айтдиларки, Тошкент областининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари деҳқончилик ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини янада ошириш учун куч-ғайратларини аямайдилар, мамлакатнинг Озиқ-овқат программасини бажаришга муносиб ҳисса қўшадилар, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини янги муваффақиятларга эришган ҳолда кутиб оладилар.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзоси Ю. П. Максимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат У. У. Умаров иштирок этдилар.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ўзбекистонлик мелиораторлар «Дружба» совхозида бугун 770 гектар захи қочирилган майдонни муддатидан илгари фойдаланишга топширдилар.

Ўзбекистон вакиллари етти йил давомида Новгород области деҳқонларига 20 минг гектардан ортиқ захи қочирилган ерни фойдаланиш учун топширдилар. Бир қанча обод посёлкалар қуриб бердилар. Бу йил экиш учун яроқли майдонлар яна тўрт ярим минг гектар кўпайди.

(ТАСС — ЎзТАГ).

ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК ВА БИРДАМЛИК УЧУН

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

Ҳурматли чет эллик дўстлар!

Ўртоқлар!

Шу кўркам Октябрь кунлари, катта байрам — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида Осиё ва Африка халқлари Бирдамлиги ташкилоти президиумининг XI мажлиси қатнашчиларини Ўзбекистон шоду хуррамлик билан кутиб олмоқда. Улар мана шу икки улуғ қитъа халқларининг бирлик ва қардошлик алоқаларини, уларнинг дунёдаги барча тинчликсевар ва илғор кучлар билан антиимпериалистик бирдамлигини мустаҳкамлаш учун Тошкентга келдилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Леонид Ильич Брежнев учрашувимиз қатнашчиларига самимий салом йўллаб ва самарали ишлашни истаб, энг эзгу тилакларини топширишни сўраганлигини сизларга алоҳида мамнуният билан маълум қиламан.

Самимий табрик сўзлари ва эзгу тилаклари учун, Осиё ва Африка халқларининг энг яхши келажак йўлидаги курашига катта диққат-эътибори ва хайрихоҳлиги учун халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик йўлидаги, халқаро кескинликни юмшатиш йўлидаги атоқли курашчи Леонид Ильич Брежневга чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсизлар. Уруш хавфини тугатиш, хавфсизликни таъминлаш борасида қўйилган энг муҳим қадамлар унинг номи билан боғланган.

Биз ҳаммамиз планетадаги меҳнат аҳлининг тинчлиги ва бахт-саодати йўлидаги бениҳоя самарали фаолиятида муҳтарам ўртоқ Л. И. Брежневга янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Учрашувимиз халқлар қардошлиги ва дўстлиги шаҳри — Тошкентда ўтаётганлигининг чуқур маъноси бор. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида, Гражданлар уруши даврида ва ундан кейин, катта районлар вайронгарчилик ва очлик гирдобида қолган пайтда халқ Тошкентни ҳақли равишда «Нон шаҳри» деб атаган эди. Бундай деб атаганининг боиси шуки, халқ ўзининг бор бисотини бутун мамлакат билан сахийларча баҳам кўрган эди.

Кўпмиллатли ватанимизнинг меҳнаткашлари ҳам ўз навбатида индустриялаш ва коллективлаштириш даврида, урушдан кейинги қийин йилларда бизга бебаҳо ёрдам бердилар. Шаҳарни анчагина вайрон қилган 1966 йилги даҳшатли зилзилани ҳам биз ҳеч қачон унутмаймиз. Ўшанда улуғ Совет Ватанимизнинг барча республикалари ва халқлари жароҳатларни даволашдагина эмас, шу билан бирга Совет Ўзбекистони пойтахтини янада кўркам қилишда ҳам бизга қалб амри билан ёрдам бердилар. Меҳмонларимиз буни ўз кўзлари билан кўриб, ишонч ҳосил қила оладилар.

Тошкент халқаро ҳамкорлик маркази ҳам бўлиб қолди. Бу ерда уч қитъа мамлакатларининг давлат ва жамоат-сиёсат доираларининг намояндалари, адабиёт ва санъат арбоблари мунтазам учрашиб турибдилар. Африка-Осиё бирдамлиги ҳаракатининг шаҳримизда бир неча бор ўтказилган бошқа занг-шакли анжуманлари ҳам тошкентликларнинг ёдида сақланган.

Сизлар билан — Осиё ва Африка халқлари бирдамлигининг империализмга қарши шонли ҳаракати намояндалари билан мана шу янги учрашув биз учун, айниқса, унутилмас воқеадир. Бу учрашув кўпмиллатли Совет давлати тарихидаги буюк воқеа — СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида ўтмоқда. Яна икки ойдан кейин шу умумий катта байрамимизни миллионлаб садоқатли дўстларимиз, бутун тараққийпарвар инсоният Советлар мамлакати билан биргаликда тантанали равишда нишонлайдилар.

Тарихда кўпмиллатли бир талай давлатлар бўлган. Аммо улар орасида чинакам тенглик ва дўстлик асосида юздан ортиқ миллат ва элат ихтиёрий равишда бирлашган Совет давлати каби давлатлар бўлган эмас. Улуғ ва олижаноб мақсад — коммунистик жамият қуриш мақсади бу миллат ва элатларни метиндек жипслаштирди.

60 йил муқаддам, 1922 йил 30 декабрда СССР советларининг Бутуниттифоқ биринчи съезди янги иттифоқ давлати тузилганини эълон қилди, бу давлат, съезд қабул этган декларацияда уқтириб ўтилганидек, «Халқларнинг ташқи хавфсизлигини ҳам, ички хўжалик ютуқларини ҳам, миллий ривожланиш эркинлигини ҳам таъминлашга» қодирдир. Декларацияда «Янги иттифоқ давлати 1917 йил октябридаёқ асос солинган халқларнинг тинч-тотув яшаши ва қардошларча ҳамкорлиги асослари муносиб якуни бўлади, жаҳон капитализмига қарши ишончли таянч ва барча мамлакатлар меҳнаткашларини бирлаштириш йўлидаги янги қатъий қадам бўлиб хизмат қилади»...

Совет давлати — Улуғ Октябрнинг, Россия меҳнаткашлари ўз коммунистик партияси раҳбарлигида неча ўн йиллар давомида олиб борган саботли кураш туфайли тайёрланган социалистик революциянинг маҳсулидир. Шонли ленинчи партиямиз ташкил топган дастлабки кунлардан бошлаб ўз амалий фаолиятида миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш, мустақил давлат бўлиб яшаш тўғрисидаги программавий қоидага амал қилди. Россия социал-демократик ишчи партияси 1898 йилда бўлиб ўтган I съездидаёқ ўз қарорларига партия «Ҳар бир миллатнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан олади» деб ёзиб қўйган эди.

Ленин партияси ўзининг шундан кейинги ҳамма қарорларида ва ўз съездларининг қарорларида миллий масаладаги шу йўлга содиқлигини доим тасдиқлаб келди. 1917 йил октябрида Россияда социалистик революция ғалаба қилгач, «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси» янги ҳокимиятнинг дастлабки энг муҳим ҳужжатларидан бири бўлди, унда миллий масалани ҳал этиш ҳамда собиқ Россия империясининг миллатлари ва элатлари ўртасида принципиал янги, социалистик муносабатлар ўрнатишнинг равшан программаси баён этиб берилди. Ленин ғоялари асос қилиб олинган программа қуйидагиларни назарда тутган эди:

«1. Россия халқларининг тенглиги ва суверенлиги.

2. Россия халқларининг ажралиб чиқиб, мустақил давлат тузишгача ўз тақдирини ўзи эркин белгилаш ҳуқуқи.

3. Барча ва ҳар қандай миллий ҳамда миллий-диний имтиёзлар ва чеклашларни бекор қилиш.

4. Россия территориясида яшовчи майда миллатлар ва этнографик группаларнинг эркин ривожланиши»

1917 йил 3 декабрда эълон қилинган «Россия ва Шарқнинг барча меҳнаткаш мусулмонларига мурожаат»да жумладан шундай дейилган эди:

«Шу кундан эътиборан сизларнинг динларингиз ва урф-одатларингиз, сизларнинг миллий ва маданий муассасаларингиз эркин ва дахлсиз деб эълон қилинади. Ўз миллий турмушингизни эркин ва бемалол ташкил эта берингиз, сизлар шундай қилишга ҳақлисизлар. Россиядаги барча халқларнинг ҳуқуқлари каби сизларнинг ҳуқуқларингиз ҳам революция ва унинг органларининг, Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советларининг бутун қудрати билан ҳимоя қилинишини билиб қўйинглар».

Миллий масала энг мураккаб социал-иқтисодий, сиёсий ва маданий проблемалардан биридир. У капитализм шароитида ҳал этилмади ва ҳал этилиши ҳам мумкин эмас эди. Асрлар бўйи капитализм қуллик ва зулмдан иборат мустамлакачилик системасини вужудга келтириб уни ардоқлаб келди. Сизлар билан биз миллий озодлик кучларининг сиқиғи остида шу система инқирозга учрашининг шоҳидлари бўлдик. Аммо империализм аввалгидек бутун-бутун мамлакатлар ва қитъаларни, энди бошқа, янги мустамлакачилик методлари ёрдамида эксплуатация қилиш йўлидаги уринишларини бас қилмаяпти. Империализм ўз «уйи»да ҳам миллий муносабатларни бир миллатнинг иккинчи миллат томонидан эзилиши ва эксплуатация қилиниши принципи асосига, меҳнат аҳлини танининг рангига, динига, миллий келиб чиқишига қараб нотенг ҳуқуқлар асосида ва камситиш негизида ажратиш принципи асосига қуриб келмоқда.

Мана шуларнинг ҳаммаси Совет давлатида аллақачон ва абадул-абад тугатиб юборилган. Партия марксизм-ленинизм назариясига таяниб, кўп миллатли давлатдаги миллий масалани одилона ҳал этишга эришди. Лениннинг миллий озодлик учун ва миллий зулмни тугатиш учун курашни ишчилар синфининг янги ижтимоий муносабатлар ғалабаси учун, барча шаклдаги эксплуатацияни тугатиш учун, социализм учун ялпи кураши билан бирлаштириш тўғрисидаги ғоялари турмушга татбиқ этилди.

Совет Иттифоқида синфий ва миллий антагонизм абадий ва узил-кесил тугатилди. Совет жамияти умуман ва ҳар бир миллат ҳамда элат ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва меҳнаткаш зиёлилардан иборат бир типдаги социал структурага эгадир. Демократик централизм ва социалистик федерализм, социалистик демократия асосида умумиттифоқ давлати билан республикаларнинг миллий давлатчилигини узвий бирликда ҳар томонлама ривожлантириш таъминланди.

Бу тарихий ғалабалар ва ютуқлар СССРнинг янги Конституциясида қонун тарзида мустаҳкамлаб берилди.

Марксизм-ленинизм идеологияси, социалистик интернационализм ва халқлар дўстлиги принциплари совет кишилари учун жонли дастуриламал бўлиб хизмат қилади. Янги тузумнинг бунёдкорлик кучлари ва афзалликлари, унинг чинакам халқчил, чинакам инсонпарварлик моҳияти тобора яққол ва тўлатўкис намоён бўлаётган ривожланган социалистик жамиятда моддий ва маънавий бойликларни баҳам кўриш жараёнлари жадал давом этмоқда, барча халқларнинг ўзаро таъсири, уларнинг турмуш уклади интернационаллашуви кучайиб бормоқда.

Эндиликда ҳар бир совет республикасининг меҳнаткашлари ягона ва метиндек кўп миллатли коллектив бўлиб, бу коллективда миллий хусусиятлар интернационал, умумсовет фазилатлари ва анъаналари билан узвий равишда қўшилиб кетмоқда.

Ер куррасининг қарийб олтидан бир қисмини эгаллаб турган мамлакатимиз территориясида ҳозир 15 та тенг ҳуқуқли иттифоқдош республикага ихтиёрий равишда бирлашган 270 миллион эркин инсон аҳил, қардош социалистик оила бўлиб яшамоқда. Бу республикалар чор империяси харобалари ўрнида туғилган республикаларга мутлақо ўхшамайди! Улуғ Октябрь арафасида бу ўлкалар иқтисодий жиҳатдан заиф ривожланган, миллий зулм ва тенгсизлик, феодалбойларча сарқитлар социал зулмни ва эксплуатацияни баттар кучайтирган, деярли ёппасига саводсиз меҳнаткашлар чор-ночор кун кечириб келган, кўпгина майда халқлар ва элатлар қирилиб кетиш даражасига келтириб қўйилган районлар эди. Бу гап Ўрта Осиё халқларига айниқса кўпроқ тааллуқлидир.

Ҳозир биз мутлақо бошқача аҳволни кўриб турибмиз. Совет Иттифоқининг барча миллат ва элатлари ягона қардошлик оиласида олтмиш йил мобайнида олға томон шахдам қадам қўйдилар. Чинакам миллий равнақ топиш даврини бошдан кечираётган ҳамма иттифоқдош республикаларнинг экономикаси, фани ва маданияти тез суръатлар билан ривожланмоқда. Совет кишиларининг фаровонлиги, маънавий қиёфаси беқиёс ўсди. Бу эркин ва бахтиёр кишилар илм-фан, техника ва маданият чўққиларини зўр ғайрат ва собитқадамлик билан забт этмоқдалар.

«Ривожланган социалистик жамият қурилганлиги коммунистик партия раҳбарлигида ССР Иттифоқига жипслашган халқлар революцион-ўзгартувчилик фаолиятининг натижаси бўлди», — дейилади КПСС Марказий Комитетининг «Совет Социалистик республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги» тўғрисидаги қарорида.

Шу сўзлар Ўзбекистонга нисбатан алоҳида маъно, алоҳида аҳамият касб этади. Ўтмишда ўлкамиз чор Россиясининг қолоқ чекка ўлкаси эди. Эндиликда у тарихан қисқа муддатда капитализмни четлаб ўтиб, социализмга чиққан гуллаб-яшнаб турган социалистик республикаларнинг биридир. Социалистик ижтимоий муносабатлар миллий мустамлакачилик зулмини, эксплуатацияни, ҳуқуқсизлик ва қашшоқликни қандай тугатганлигини, илгариги қолоқ халқларни жадал ижтимоий тараққиётнинг ёруғ йўлига олиб чиққанини Ўзбекистон мисолида кўриш мумкин.

Бошқа совет республикалари каби Ўзбекистонда ҳам деярли ҳар бир маҳсулотда мамлакатимиздаги барча халқларнинг биргаликдаги меҳнати мужассамлашаётганини қувонч билан таъкидлаймиз. СССР яшаб келаётган йиллар мобайнида республикадаги саноат маҳсулотининг умумий ҳажми 1922 йилга нисбатан 415 баравар кўпайди. Республикада катта химия, кўп тармоқли машинасозлик, энергетика, кўмир, газ, кон-руда, металлургия, олтин қазиб чиқариш, электр техника, енгил, озиқ-овқат ва бошқа саноат тармоқлари тез ривожланмоқда. Далаларимизнинг меҳнатчилари мамлакатга миллион-миллион тонна «оқ олтин» — қимматбаҳо пахта етказиб бермоқдалар. Ўзек қоракўли ва ипаги, меваси ва сабзавоти яхши шуҳрат қозонди.

Кўп миллатли совет маданияти хазинасида ёрқин бўёқлари билан ярқираб турган ўзбек маданиятининг қудратли парвози билан ҳақли равишда фахрланамиз. Миллий ва интернационал хусусиятларнинг узвий равишда омихта бўлиб кетганлиги, адабиёт ва санъат соҳасида янги формалар пайдо бўлганлиги натижасида дунёни билиш воситалари диапазони ғоят кенгайди, асарларимизнинг ғоявий мазмуни чуқурлашди. Бу асарларнинг муаллифлари бутун совет халқи турмуши билан чамбарчас боғланган Ўзбекистон меҳнаткашларининг турмушини истеъдод билан ранг-баранг акс эттирмоқдалар. Ўзбекистон республикаси совет фанини ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшмоқда ва унинг ҳамма соҳаларида мустаҳкам позицияларни эгаллаб турибди.

Ўзбек маданияти қардош халқларнинг маданиятлари билан интернационал алоқаларни мустаҳкамлаб, ўз оригиналлигидан асло маҳрум бўлмаганлиги, балки, аксинча ўз талантларининг бутун бойлиги билан намоён бўлганлиги ҳаммага мутлақо равшан. Капиталистик Ғарбдаги душманларимиз Ўзбекистоннинг ютуқларини камайтириб кўрсатишга беҳуда уринмоқдалар. Улар СССР халқларининг маданий хусусиятлари сийқалашиб кетди ёки совет маданиятида аллачали бир хиллик ҳукмронлик қилмоқда деб, миллий анъаналар ва тиллар барҳам топиб бормоқда деб беҳуда уйдирмаларни тўқимоқдалар. Совет халқларидан ҳар бирининг маданияти ўзига хос, энг қимматли хусусиятларни намоён этиш учун, умумиттифоқ маданияти элементларини ижодий танлаб олиб, ўзлаштириш учун ҳамма имкониятларга эгадир. Илгари бизда бўлмаган бадиий ижодиётнинг янги жанрлари ва турлари — роман, повесть, балет, опера, хор ва кўп овозли ашула, симфоник музика, кинематография ўзбек социалистик миллати маданиятига сингиб кетди, халқнинг маънавий маданияти олға томон жуда катта қадам қўйиб, ўзига хослигини асло йўқотмади.

Л. И. Брежнев шу йил март ойида Тошкентда сўзлаган нутқида ленинча миллий сиёсатнинг бунёдкорлик кучини Ўзбекистон мисолида жуда яхши кўрсатиб берди: «Ғанимларимизнинг туҳматига қарамай, социализм халқларни ўзига хос қиёфасидан, маданият хусусиятларидан, анъаналаридан маҳрум қилишга олиб бориш бир ёқда турсин, балки мана шу ўзига хосликни янги юксакликларга кўтараётганини ва уни бошқа кўпгина халқларнинг мулкига айлантираётганини турмуш яққол кўрсатиб турибди».

Биз мамлакатимизда янги тарихий бирлик — совет халқи вужудга келиб, мустаҳкамланиб бораётганини фахрланиб қайд этамиз. Бу бирлик ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва зиёлиларнинг мустаҳкам иттифоқини, СССРдаги барча халқларнинг дўстлиги ва интернационал қардошлигини ўзида мужассамлаштиради. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидан бошлаб бирмунча ривожланган халқларнинг иқтисодий жиҳатдан камроқ ривожланган халқлар билан бирдамлиги ва уларга беғараз ёрдами бизни қувонтириб келмоқда. Ҳозир гап халқларимизнинг интернационал алоқалари сифат жиҳатидан янги поғонага чиққанлиги — уларнинг мустаҳкам бирлиги тўғрисида бормоқда. Яхлит халқ хўжалик комплекси, халқларнинг ҳақиқий тенглиги, меҳнаткашларнинг ленинча дўстлиги ва қардошлиги ғоялари тантанаси бу бирликка асос қилиб олинган.

Барча миллат ва элатларнинг куч-ғайрати бирлаштирилганлиги улардан ҳар бирининг имкониятлари арифметик тарзда қўшилганидан кўра анча кўпроқ қудратни вужудга келтиради. Шу боисдан мамлакатимизда одамларнинг янги социал ва интернационал бирлиги вужудга келганлиги умуман Совет давлати олдида ҳам, ҳар бир миллат ва элат олдида ҳам улуғвор истиқболлар очади, бу бирлик ўз ривожида бутун совет халқининг бирлашган қудратига таянади ва ўзи ҳам умумий ишга имкони борича кўпроқ ҳисса қўшишга интилади.

СССРнинг 60 йиллиги нишонланаётган йилда, бутун тараққийпарвар инсоният дунёда биринчи халқлар дўстлиги ва қардошлиги жамиятининг ривожланиш тажрибасига диққат-эътибор билан қараб турган бир пайтда миллий масалани ҳал этиш соҳасидаги совет тажрибасининг халқаро аҳамиятга молик жиҳатларини таъкидлаб ўтишни ўринли деб ҳисоблаймиз. Революцияга қадар Совет Иттифоқи халқлари ижтимоий ривожланишнинг — капиталистик укладдан тортиб ибтидоий жамоат тузумигача бўлган турли босқичларида турар эдилар. Шу халқларнинг ҳаммалари социалистик қурилиш йўлига жалб этилганлиги, халқларнинг қардошларча ёрдами ва ўзаро ёрдами йўлида гуркираб ривожланганлиги — мана шуларнинг ҳаммаси социализмнинг чексиз бунёдкорлик имкониятларини яққол очиб беради.

Совет Иттифоқида турли миллат ва элатлар истиқомат қилади. Улар Европада ҳам, Осиёда ҳам, Жанубий ва Шимолий кенгликларда ҳам яшаб турибдилар. Уларнинг сони ҳам ҳар хил — бир юз ўттиз беш миллиондан бошлаб бир неча юз кишигача боради. Юздан ортиқ миллат ва элатнинг муштарак мақсад ва муддао билан бирлашган жипс ҳамдўстлиги барпо этилганлиги социалистик интернационализм ва инсонпарварлик ғояларининг ҳаётбахш кучини намойиш этади.

Бизнинг ҳамма ютуқларимиз коммунистик партия билан совет давлатининг асосчиси — Владимир Ильич Ленин номи билан чамбарчас боғланган. Дунёда биринчи кўпмиллатли социалистик давлат барпо этилганлиги унинг улуғвор хизматидир.

В. И. Ленин марксизмнинг революцион принципларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб, халқаро озодлик ҳаракати тажрибасини, унинг ревизионизмга ва оппортунизмга қарши курашини умумлаштириб, марксизмнинг миллат моҳияти тўғрисидаги, миллий озодлик ҳаракати ҳақидаги, социалистик революциянинг ва мустамлакачиликка қарши, империализмга қарши революцияларнинг бир-бири билан чамбарчас алоқаси тўғрисидаги, ишчилар ҳаракатининг интернационал характери ва бирлиги ҳақидаги, миллий зиддиятларни социалистик принциплар асосида ҳал этиш йўллари, методлари ва формалари тўғрисидаги таълимотини ижодий ривожлантирди.

В. И. Ленин миллий масалани ишчилар синфи революцион курашининг умумий вазифаларидан ажратмади. Унинг жамиятни революцион тарзда қайта қуриш тўғрисидаги, барча халқларнинг социализмга чиқиш йўллари ҳақидаги, империализм даврида социалистик революциянинг қонуниятлари тўғрисидаги назарияси миллий масалага оид таълимотни узвий равишда ўз ичига олади.

Владимир Ильич чоризмнинг шовинистик сиёсатига ва буржуазия миллатчилигига пролетар интернационализмини — бутун дунё ишчиларининг синфий бирдамлигини қатъиян қарши қўйди. Партиянинг миллий масалага синфий ёндашиши, унинг ҳар қандай шаклдаги миллатчилик кайфиятларига қарши қатъий ва муросасиз кураши Россияда Октябрь ғалабасидан кейиноқ дарҳол бирлашувчилик тенденцияларининг туғилишини олдиндан белгилаб берди.

Ўша пайт — қийин давр эди. Биринчи империалистик уруш, Гражданлар уруши, 14 империалистик давлатнинг қуролли интервенцияси бизнинг мамлакатимизни иқтисодий ҳалокат ёқасига келтириб қўйган эди. Ёш Советлар республикаси ҳар тарафдан ёпирилиб келган душманларни қонга беланиб қайтариб турди. Ўша қийин кунларда В. И. Ленин бундай деб даъват этди:

«Биринчидан, Совет республикалари мустаҳкам иттифоқ тузмаса, ҳарбий жиҳатдан беқиёс кучли бўлган бутун дунё империалистик давлатлари билан қуршалган бу Совет республикаларининг яшашини ҳимоя қилиш мумкин эмаслигини; иккинчидан, Совет республикаларининг жуда мустаҳкам иқтисодий иттифоқининг зарурлигини, бундай иттифоқ бўлмаса, империализм вайрон қилган ишлаб чиқарувчи кучларни тиклаш ва меҳнаткашларнинг аҳволини яхшилаш мумкин эмаслигини; учинчидан, бутун миллат пролетариати томонидан умумий бир план билан тартибга солиб туриладиган бир бутун жаҳон хўжалигини вужудга келтириш тенденциясини... назарда тутиб, федерацияни тўла бирликка ўтиш формаси деб эътироф қилиб, борган сари мустаҳкам федератив иттифоққа интилиш зарур»

Шундай қилиб, СССРнинг барпо этилиши революцион Россияда беш йил мобайнида мавжуд бўлган бирлашувчилик шарт-шароитини олдиндан белгилаб берган эди. Буни Октябрь даврининг реалликлари қаттиқ тақозо этар эди. Аммо бунинг учун Коммунистик партиядан буюк бунёдкорлик меҳнати талаб қилинар эди. Партия ишчилар синфи билан меҳнаткаш деҳқонларнинг энг зарур манфаатларини ифодалаб, барча миллат ва элатларни ягона интернационал иттифоққа жипслаштирди, уларнинг куч-ғайратларини янги жамият қуришга йўллади. Партия билан халқнинг иродаси туфайли ўзининг сиёсий моҳияти ва социал-иқтисодий оқибатлари жиҳатидан бениҳоя муҳим, мислсиз тарихий воқеа содир бўлди.

Мана бугун биз мамлакат босиб ўтган олтмиш йилга қайрилиб қараб, бу йиллар — кураш ва зафарларга, меҳнатдаги ва жангдаги жасоратларга, улуғ ютуқларга тўлиқ йиллар бўлди, деб мамнуният билан айта оламиз. Қудратли ва мустаҳкам Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи шу ютуқларнинг биридир.

Йўлимиз осон бўлмади. Биз кўпдан-кўп азоб-уқубатлар ва маҳрумликларни бошдан кечирдик. Ҳозир ҳам қийинчиликларимиз бор. Биз уларни яширмаймиз. Социализм, коммунизм қуриш — осон ва енгил иш экан, деб ҳеч ким ўйламаслиги учун биз шу камчиликлар тўғрисида ошкора гапирамиз. Йўқ, бу иш мутлақо осон ва мутлақо енгил иш эмас.

Биз ишни ҳеч нарса йўқ жойда бошладик: мамлакат хонавайрон бўлган эди, нон, кўмир, металл йўқ эди. СССР ташкил этилган 1922 йилда унинг жаҳон саноат ишлаб чиқаришидаги улуши бир процентни ташкил этар эди. Ҳозир унинг улуши 20 процентга етди ва тинимсиз ошиб бормоқда.

Совет беш йилликлари давридаги ғайрат-шижоат ва меҳнат жасоратлари туфайли бунга эришилди, шу беш йилликларни бажариш чоғида Совет Иттифоқи тарихан жуда қисқа муддатларда техникавий-иқтисодий қолоқликни тугатиб, жаҳон фани, техникаси, маданиятининг олдинги марраларига чиқиб олди.

Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакатимиз халқларининг метиндек бирлиги, уларнинг бузилмас қардошларча дўстлиги аёвсиз қаттиқ синовдан ўтди. Ўшанда партиянинг даъватига биноан Советлар мамлакатининг ҳамма халқлари улуғ Ватанимиз озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилишга отланди. Совет халқининг фашизм устидан қозонган тарихий ғалабаси социалистик тузумимиз қудратли ҳаётий кучининг яққол далили бўлди.

Совет халқининг қаҳрамонона куч-ғайратлари билан СССРда ривожланган социалистик жамият қурилди. Иқтисодий ўсишнинг илдам суръатлари чор Россиясининг собиқ миллий чекка ўлкалари халқларига ўз қолоқлигини тез тугатиб, бошқа иттифоқдош республикалар билан бир қаторга ўтиб олиш имконини берди. Давлатимизнинг Осиё қисми аҳолиси учун ўтмишдаги сиёсий, иқтисодий ва социал тенгсизликни, маданий қолоқликни тугатиш тез ва самарали тараққий этишни билдирар эди. Бу эса капиталистик формациядан бутун бир тарихий даврни — уқубатли капиталистик ривожланиш босқичини четлаб ўтиб, социализмга чиқишни билдирар эди. Биз кўпмиллатли мамлакатимиздаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли, аввало, улуғ рус халқининг ёрдами туфайли социализмга чиқа олдик.

Ҳозирги умумиттифоқ экономикаси — бутун мамлакат ва алоҳида ҳар бир республика манфаатларини кўзловчи яхлит давлат плани асосида иш кўрувчи ўзаро боғланган халқ хўжалиги комплексидир.

Ҳозир совет халқи ўн биринчи беш йилликнинг улуғвор режаларини амалга ошириш соҳасида зўр бунёдкорлик иши билан шуғулланмоқда. Беш йилликнинг бош вазифаси халқ хўжалигини барқарор узлуксиз ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциалидан янада оқилона фойдаланиш асосида совет кишиларининг фаровонлигини тағин ҳам ўстиришни таъминлашдан иборат.

Коммунистик партиянинг меҳнаткашлар моддий ва маданий турмуш даражасини доимо ўстириш тўғрисидаги ғамхўрлиги истеъмол фондларини ўстиришнинг юксак суръатларида ўз ифодасини топмоқда.

* * *

Мамлакатимиз ўзининг ташқи сиёсатида Совет давлатини тузиш даврида ишлаб чиқилган ва ўша пайтдан бери биз учун ўзгармас бўлиб қолган принципларга асосланмоқда. Бу гап бизнинг Осиё ва Африкадаги давлатлар билан ҳам, бутун дунёдаги давлатлар билан ҳам ўзаро муносабатларимизга тааллуқлидир. 1920 йил февралида В. И. Ленин Америка ахборот агентлигининг Берлиндаги муҳбири берган саволларга жавобан бундай деган эди.

«Бизнинг Осиё тўғрисидаги режаларимиз қандай, деб сўраяпсизми?

Европа тўғрисида қандай бўлса, Осиё тўғрисида ҳам шундай: халқлар билан, барча миллатларнинг янги ҳаёт сари, эксплуатациясиз, помешчикларсиз, капиталистларсиз, савдогарларсиз ҳаёт кечириш сари уйғониб келаётган ишчи ва деҳқонлари билан тинч-тотув яшашдир».

Совет ҳокимияти Осиё ва Африка мамлакатлари билан ўзаро дўстона муносабатларни вужудга келтиришга Улуғ Октябрдан кейинги дастлабки йиллардаёқ жуда катта эътибор берди. В. И. Ленин шуни доимо таъкидлаб, бизнинг Советлар мамлакатимиз «Европа билан Осиё, Ғарб билан Шарқ ўртасидаги марра бўлиб хизмат қилади» ва бизнинг «империализмга қарши жаҳоншумул курашда ташаббускор бўлиш»дан иборат тарихий бурчимиз кўп жиҳатдан шу билан белгиланади, деб уқтирар эди.

Совет ҳокимияти ва унинг гениал раҳбари В. И. Ленин Осиё ва Африка халқларига ёрдам бериш, уларни қўллаб-қувватлаш, улардаги энг тараққийпарвар кучлар билан мустаҳкам иттифоқ ўрнатиш учун ҳамма ишни қилдилар.

В. И. Ленин 1920 йилда Ҳиндистон халқига мурожаат этиб, бундай деб ёзди: «Рус меҳнаткашлар оммаси ҳинд ишчи ва деҳқонларининг уйғонаётганликларини доимо зўр диққат билан кузатиб бормоқда... Мусулмон ва номусулмон элементларнинг мустаҳкам иттифоқини табриклаймиз. Бу иттифоқнинг Шарқдаги барча меҳнаткашларга ёйилишини чин кўнгилдан тилаймиз. Ҳиндистон, Хитой, Корея, Япония, Эрон, Туркия ишчи ва деҳқонлари бир-бирларига қўл чўзишиб, умумий озодлик иши учун биргалашиб ҳаракат қилганларида, фақат шундагина эксплуататорлар устидан узил-кесил ғалаба таъминланган бўлади. Яшасин озод Осиё!» (Тат, 41-том, 134-бет).

Давлатимизнинг асосчиси Халқ Комиссарлари Советининг фаолияти тўғрисида 1920 йил декабрида қилган докладида Эрон, Афғонистон ва Туркия билан дўстона муносабатлар ўрнатилганлиги ёш Совет ҳокимиятининг катта муваффақияти бўлганлигини уқтириб ўтди. Владимир Ильич қувониб, «Россия билан мазлум Шарқ миллатлари ўртасида иттифоқ ва дўстлик муносабатлари мустаҳкамланиб бормоқда», деди.

1921 йил баҳорида Афғонистон билан Россия ўртасидаги Шартномани Ишчи, деҳқон ва Қизил аскар депутатлари Совети Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети тасдиқлаган пайтда В. И. Ленин «Афғонистон билан Россия ўртасида ихтилоф туғдириши ва лоақал рус — афғон дўстлигига соя ташлаши мумкин бўлган масалалар йўқ» деб таъкидлади.

1920 йилнинг бошларида Африка қитъасининг жанубидаги революцион кураш қудратли равишда юксалганлиги муносабати билан В. И. Ленин Жанубий Африка ўзининг қуллар эмас, одамлар эканини яқинда эслатиб қўйганлиги ва «парламентча» усулдан бошқачароқ тарзда эслатиб қўйганлиги унут бўлгани йўқ, деб ёзган эди.

Шарқ халқлари ва уларнинг раҳбарлари ўша узоқ йиллардаёқ ёш Совет давлатининг сиёсатига ва конкрет мададига муносиб баҳо бердилар. Турк халқининг улуғ фарзанди Мустафо Камол бундай деган эди: «Тоқи мен тирик эканман, Туркия ўзи учун Ленин қилган ва ҳамон қилиб келаётган яхшиликларни унутмайди». — У яна бундай деди: «Мен Туркиянинг Совет Россияси билан дўстлигини мустақиллигимизнинг мустаҳкам замини деб ҳисоблайман».

Афғонистоннинг Москвадаги биринчи элчиси Муҳаммадхон Яфтали ҳамма ёқда гражданлар урушининг алангаси ловуллаб турган ўша машаққатли 1919 йилда Тошкентдан Москвагача ўн уч кун мобайнида етиб олганлигини кейинчалик эслаган эди. Аммо В. И. Ленин билан қилинган суҳбат унинг хотирасида ҳамма нарсадан кўра ёрқинроқ ўрнашиб қолди. «Совет Россияси мустақиллик учун курашаётган Шарқ халқларини астойдил қўллаб-қувватлаши тўғрисида Афғонистон ҳукуматини ишонтириб айтишимни у мендан илтимос қилганлигини жуда яхши эслайман».

Бизнинг давримизда Осиё ва Африкадаги озодликка чиққан мамлакатларнинг раҳбарлари Жамол Абдил Носир, Кваме Нкрума, Агостиньо Нето Совет давлатига нисбатан изҳор этган хайрихоҳлик ва миннатдорчилик сўзлари ҳаммага маълумдир. Африка, Осиё мамлакатларининг ғоят катта кўпчилиги ҳали мустамлака ёки ярим мустамлака мамлакат бўлган ўша олис йилларда — бундан олтмиш йил муқаддам ҳам Осиё ва Африка халқларининг улуғ фарзандлари — Маҳатма Ганди, Жавоҳарлал Неру, Хо Ши Мин, Сунь Ятсен, Сен Катаяма, Сукарно ва бошқа кўпгина арбоблар ёш Совет давлатининг муваффақиятларига қойил қолиб ана шу муваффақиятлар ўзларини илҳомлантираётганлиги, қатъият ва ишонч бахш этаётганлиги тўғрисида гапирган эдилар.

Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди СССРга яқинда қилган визити арафасида бу ҳақда ишонтирарли ва ёрқин гапириб, бундай деди: «Менинг бобом билан отам йигирманчи йилларда Совет Иттифоқига очиқ қалблари билан бориб у ердан завқ-шавққа тўлган ҳолда қайтиб келдилар. Менинг отам, Жавоҳарлал Неру сен — энг бахтиёр одамсан, чунки деярли мана шу буюк даврда, бутун дунёни ларзага солган ўша ўн кундан атиги бир неча кун кейин туғилгансан, деб доимо менга эслатиб турар эди».

Биз, Совет кишилари эса ана шу буюк арбоблар ҳамда улар бошчилигидаги ватанпарвар ташкилотлар раҳбарлигида кўпгина мустамлака ва қарам мамлакатларда ёш Совет республикаси билан бирдамлик ҳаракати, Октябрь Ватанига қарши империалистик агрессияни, иқтисодий ва сиёсий-дипломатик қамални барбод этиш учун ҳаракат вужудга келиб мунтасил кучайиб борганлигини яхши биламиз, юксак қадрлаймиз ва ҳамиша ёдда тутамиз.

Бизнинг кунларимизда ҳам империализмга қарши курашаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси халқлари билан қардошларча дўстлик ва бирдамлик, чуқур ҳамжиҳатлик ва қалин ҳамкорлик улуғ совет халқи — интернационалист халқ маънавий-сиёсий қиёфасининг ғоят муҳим фазилатидир.

СССРнинг ташкил этилганлиги мамлакат ичкарисидагина эмас, шу билан бирга жаҳон майдонида ҳам халқлар ўртасида тенг ҳуқуқли муносабатлар ўрнатиш учун жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлди. Россия империясининг мазлум миллатлари инсоният тарихида биринчи марта ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини батамом амалга оширганлиги ва шу асосда тенг ҳуқуқли ихтиёрий давлат иттифоқини тузиб, империализмга қарши ҳаёт-мамот жангларида ўз мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб, меҳнаткашлар оммасининг манфаатлари йўлида туб социал ўзгартишларни амалга ошириб, миллий экономика, фан ва маданиятнинг мислсиз даражада юксалишини таъминлай олганликлари фактининг ўзиёқ барча мустамлака, ярим мустамлака ва қарам халқларнинг онгига ғоят буюк инқилобий таъсир ўтказди. В. И. Ленин Совет Социалистик Федерациясини бунёд эта туриб буни доҳиёна башорат қилган эди.

Миллатлараро муносабатларнинг янги ленинча принциплари СССРнинг бутун ташқи сиёсатига асос қилиб олинганлиги ҳам жуда муҳим роль ўйнади. Совет Иттифоқи иккинчи жаҳон урушида Герман фашизми билан Япон милитаризми асоратга солган Европа ва Осиё халқларини халос этиш учун жанг қилганида ана шу принципларга асосланган эди. Социалистик давлатларнинг улуғ ҳамдўстлиги ана шу принциплар асосида таркиб топди ва ривожланиб бормоқда. Совет Иттифоқи халқларнинг мустамлакачилик системасига ва империализмнинг янги мустамлакачилик муддаоларига қарши кенг авж олиб кетган курашига ҳар томонлама сиёсий ва иқтисодий ёрдам берганида ана шу принципларга амал қилмоқда. Барча давлатларнинг ижтимоий тузумидан қатъи назар улар ўртасидаги тенг ҳуқуқли тинч ҳамкорлик — Совет Иттифоқи тинчлик учун, ядро урушига тайёргарлик сиёсатига, империализмнинг агрессив ҳаракатларига ва халқларнинг ички ишларига аралашишга қарши курашда зўр бериб олға сураётган ижобий негиздир.

Муҳтарам дўстлар!

Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги антиимпериалистик ҳаракати мўътабар намояндаларининг Тошкентдаги учрашуви ҳар бир халқ ва бутун инсониятнинг ҳаётий манфаатларига дахлдор бўлган ниҳоятда муҳим проблемалар тўғрисида — уруш ва тинчлик проблемалари, ядро ҳалокатининг олдини олиш, халқларнинг суверенитети ва мустақиллигини империалистларнинг тажовузларидан ҳимоя қилиш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш йўллари тўғрисида фикрлашиб олиш имконини беради.

Бугунги кунда дунёдаги аҳвол кескин ва мураккаб бўлиб, жиддий хавф-хатар келиб чиқиши мумкин. Империалистик кучлар ва даставвал АҚШ СССР ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари устидан ҳарбий устунликка эришиш йўлидан бормоқдалар, қуролланиш пойгасини авж олдирмоқдалар, улар Ғарбий Европани, Яқин Шарқ, Ҳинд океанини СССРга ва унинг иттифоқчилари ҳамда дўстларига мўлжал олдирилган ракета-ядро полигонларига айлантиришдан иборат хатарли режаларни тузмоқдалар. Бунинг устига АҚШнинг милитарист, ҳукмрон доиралари мамлакатимизнинг қитъадаги ҳарбий кескинликни юмшатиш соҳасидаги кўпдан-кўп конструктив таклифлари ва конкрет амалий тадбирларини назар-эътиборга олмаяптилар.

ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК ВА БИРДАМЛИК УЧУН

АҚШнинг Узоқ Шарқда, Ҳинд океани ҳавзасида ҳарбий активлиги кучайтирилмоқда. Осиё, Африка ва марказий Американинг жуда кенг районлари Америка империализмининг «ҳаётий манфаатлари зонаси» деб ўзбошимчалик билан эълон қилинмоқда. Ана шу районларни сохта совет хавфидан ҳимоя қилиш баҳонаси остида у ерларга жазолайдиган «тез ҳаракат қилувчи кучлар» юборилмоқда. Бу районларда зўр бериб ҳарбий базалар барпо этилмоқда ва эски ҳарбий базалар қайта қурилмоқда.

Қўшма Штатлар жаҳон жамоатчилигининг хоҳиш-иродаси ва талабларини назар-писанд қилмай, Исроил ва Жанубий Африка Республикаси ирқчи режимларини Фаластин ва Ливан, Намибия ва Ангола халқларига қарши, Африкадаги ҳамда араблар дунёсидаги бошқа давлатларга қарши ваҳшиёна агрессия ҳуружларига рағбатлантирмоқда. АҚШ Афғонистонга қарши олиб борилаётган, эълон қилинмаган урушнинг ва Сальвадор халқига қарши жиноий геноциднинг, Никарагуага қарши интервенцияга тайёргарликнинг амалдаги иштирокчисидир.

Империализм халқларнинг озодлик ва социал-тараққиёт сари йўлини қурол кучи билан, ўт ва қилич билан тўсишга ҳаракат қилаётганлиги, уларга ўз сиёсий ва иқтисодий ҳукмронлигининг янги, яна ҳам макрлироқ формаларини тиқиштиришга уринаётганлиги равшан.

Исроил ҳукмрон доиралари агрессив йўлининг қурбонлари бўлган Ливан ва Фаластин халқларининг фожиаси бунинг яққол далилидир. Тель-Авив Яқин Шарқда босқинчилик мақсадидаги бешинчи урушни бошлади. Бу урушдан кузатилган мақсад Фаластин қаршилик ҳаракати билан унинг авангарди — Фаластин озодлик ташкилотини бостириш ва тугатишдан иборатдир.

Маълумки, Кэмп-Дэвиддаги тил бириктирувнинг қатнашчилари бир неча йиллар мобайнида дипломатия ва сиёсат соҳасида ҳар хил найрангларни ишга солиб, бу орада Исроил Иордан дарёсининг ғарбий соҳилида ва Ғазо секторида шафқатсиз репрессия чораларини кўриб турар эди. Тил бириктирув қатнашчилари фаластинликларни таслимчилик ва сепарат битимлар йўлига жалб этишни ошкора мўлжаллаган эдилар. Аммо фаластин халқи бу уринишларни қатъиян фош этиб ва рад қилиб, ўзининг даҳлсиз миллий ҳуқуқлари рўёбга чиқарилишини сабот билан талаб этиб келди. Воқеалар шундай ривожланиб борганлиги сабабли Бегиннинг террорчи ҳукумати фаластинликларнинг Ливандаги позицияларига тикка ҳужум қилиш ва шу тариқа Яқин Шарқдаги аҳволни Кэмп-Дэвидча тарзда бартараф этишнинг Америка—Исроил режаларини амалга ошириш йўлидаги асосий тўсиқлардан бири — Фаластин озодлик ташкилотини тугатиш йўлига ўтиб олди.

Исроилнинг Ливандаги агрессияси Рейган маъмурияти билан муфассал келишиб олинганлиги ва шу маъмуриятнинг чексиз мададидан фойдаланганлиги хусусида энди ҳеч кимда шак-шубҳа қолмади. Қўшма Штатлар Исроил агрессорларининг қўлига ажал уруғини сочувчи қурол-яроғни бериб қўйди. Фаластин ва Ливан халқларига қарши мудҳиш жиноятлар қилган Исроилни худди шу Қўшма Штатлар дипломатик ва сиёсий жиҳатдан пана қилиб турди.

Исроилнинг Ливандаги милитаристик қароқчилиги фақат бир, маҳаллий даражадаги вазифани ҳал этиш билан чекланмайди. У айни вақтда АҚШ маъмуриятининг бутун Яқин ва Ўрта Шарқ районидаги ташқи сиёсий йўл-йўриқлари амалга оширилиши учун кенг имкониятни таъминлаши ҳам керак эди. Ана шу йўл-йўриқлар яхши маълум. Бу ерда Пентагоннинг ҳарбий базаларини ва бошқа объектларини кўпайтириш, Совет Иттифоқининг жанубий чегараларига бевосита яқин жойлашган шу кенг районни АҚШнинг чет элларда ҳарбий кучлари доимий турадиган янги зонага айлантириш ана шундай йўл-йўриқлар жумласидандир.

Шундай қилиб, Ливандаги сўнгги воқеалар Америка—Исроил «стратегик ҳамкорлиги»нинг арабларга қарши урушқоқлик руҳидаги йўналишини, ялпи тинчлик учун унинг хатарли оқибатларини тўла даражада фош қилди.

Фаластин ва Ливан жангчилари сионист босқинчиларнинг ваҳшийлиги ва шафқатсизлигига қарши мислисиз мардлик ва фидокорлик намуналарини кўрсатдилар. Исроил стратегларининг Ливанда яшин тезлигидаги урушда ғалаба қозониш тўғрисидаги шум ниятларини барбод этдилар. Агрессорлар ва уларнинг хомийлари Фаластин озодлик ташкилотини йўқ қилишдан иборат асосий мақсадларига эришишга муваффақ бўла олмадилар. Оғир сиковларга қарамай, ФОТнинг халқаро позициялари анча мустаҳкамланди, фаластинликларнинг адолатли иши эса планетадаги яна миллионлаб кишиларнинг хайрихоҳлиги ва мададига сазовор бўлди. Шу жиҳатдан қараганда бутун дунё кўз ўнгида агрессорлар билан хомийларининг чуқур маънавий пасткашлиги ва шармандаи-шармисорлиги, тарихий истиқболсизлиги намоён бўлди.

Ливан фожиаси барча арабларнинг манфаатлари АҚШнинг сиёсатига — араблар дунёсида Америка империализмининг ҳарбий-сиёсий ҳукмронлигини ўрнатишга, озод бўлган мамлакатларнинг табиий ресурслари ва ишчи кучларини эксплуатация қилишга қаратилган сиёсатга мутлақо тўғри келмаслигини уларга яна бир бор намойиш этади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Озарбайжон ССРга Ленин ордени топширилишига бағишлаб Бокуда ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида империализмнинг янги мустамлакачилик моҳиятини зўр куч билан уқтириб ўтди. «Империалистлар Араб мамлакатларининг сафларидаги нифоқни чуқурлаштириш, Африка бирлиги ташкилотининг обрў-эътиборини ва таъсирини заифлаштириш учун ҳамма ишни қилаётганликлари, Америка давлатлари ташкилотидан Жанубий Атлантикада яқинда рўй берган воқеалар яққол кўрсатганидек, Ғарб давлатларининг мустамлакачилик муддаолари манфаатларини кўзлаб фойдаланишга интилаётганликлари тасодифий эмас», — деди Леонид Ильич.

Исроилнинг Ливандаги агрессияси давомида Вашингтоннинг тутган позицияси ва унинг амалий ҳаракатлари Қўшма Штатлар халқаро кескинликни янада кучайтириш мақсадида, мухолифликка ва уруш хавфини кучайтиришга қаратилган ўзининг жаҳон миқёсидаги йўли манфаатларини кўзлаб Яқин Шарқдаги кризисни авж олдириб ундан фойдаланаётганлигини яққол исботлади.

Ливандаги фожиали воқеалар Яқин Шарқдаги аҳволни ҳар жиҳатдан ва адолатли бартараф этиш вазифасини зўр куч билан кун тартибига қўймоқда. Ўртоқ Л. И. Брежнев Москвада демократик Яман раҳбари ўртоқ Али Носир Муҳаммад билан олиб борган музокаралари чоғида ана шундай бартараф этишнинг асосий принципларини баён этиб берди. Бу принциплар халқаро ҳуқуқнинг умумий нормаларига, БМТ хавфсизлик кенгаши ва бош ассамблеясининг қарорларига батамом мос бўлиб тушади.

Араб жамоатчилиги ва халқаро жамоатчилик доираларида маъқуллаб ва қўллаб-қувватлаб кутиб олинган ушбу принциплар аслида Араб давлатлари ва ҳукуматлари раҳбарларининг 12-кенгашида шу йил сентябрь ойида қабул қилинган бартараф этиш планига мос келади. Жаҳон ҳамжамияти Исроилни эс-ҳушини йиғиб олишга, ўт билан ўйнашишни тўхтатишга, фаластин халқининг адолатли ҳамда даҳлсиз ҳуқуқларини тан олиш ва ҳурмат қилишга мажбур этиши мумкин ва лозим.

Африка қитъасининг жанубида кескинлик жуда кучайиб кетганлиги халқаро жамоатчиликни ҳаққоний равишда қаттиқ ташвишлантирмоқда. Бу ерда ирқчи апартеид режими Ангола Халқ Республикасига қарши ошкора агрессия ҳуружларини қилиб, унинг жанубий районларини ишғол этиб турибди, Ангола ички реакциясининг қуролли ҳаракатларини кучайтирмоқда, мамлакатни гражданлар уруши ёнғинига дучор этишга уринмоқда. Жанубий Африка Республикасининг диверсантлари Зимбабве Республикасига суқулиб кирмоқдалар. ЖАРнинг махфий хизмат маҳкамалари Мозамбик Халқ Республикасида исёнларнигина чиқариб қолмай, шу билан бирга якка-якка террорни ҳамон амалга оширмоқдалар. Ҳатто нисбатан катта бўлмаган Сейшель ороллари республикасида ҳам одамлар осойишта яшай олмаяптилар. Жанубий Африкага ёлланган сотқинлар бу ерда ҳам аҳволни беқарор қилишга, ҳукуматни ағдариб ташлашга неча марталаб уриниб кўрдилар.

Намибия ва унинг халқининг фожиали тақдирини айтмайсизми? Жанубий Африка Республикасининг маъмурлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва халқаро суднинг қарорларини сурбетларча поймол этиб, бу мамлакатни неча ўн йиллардан буён ўзининг мустамлакаси сифатида зўрлик билан ишғол этиб келмоқда. Ғарб давлатлари гўё Намибия тўғрисидаги масалани ҳал этиш учун тузган «алоқа группаси» деб аталмиш группа ҳам Жанубий Африка маъмурларига панжа орасидан қараб, Намибия халқи ва унинг шонли авангарди —СВАПОнинг озодлик ва мустақиллик учун кураши машаққатли йўлида янги говлар вужудга келтирилмоқда, холос. Яқин Шарқда бўлгани каби Жанубий Африкада ҳам кескинлик жуда кучайтирилаётганлигини президент Рейган бошчилигидаги Америка маъмурияти қўллаб-қувватлаб уни баттар авж олдираётганлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Империалистлар буюк Осиё қитъаси ишларига ҳам ўз аралашувини кучайтирмоқдалар. Улар қитъадаги бир мамлакат ва халқни иккинчи бир мамлакат ва халққа қарама-қарши қилиб қўйиш, уларни пароканда қилиш ва шу тариқа ўзларининг улар устидан ҳукмронлигини ўрнатиш режалари амалга оширилишини енгиллаштириш учун Осиёнинг турли районларида қанчадан-қанча хатарли уруш манбаларини ва жуда қалтис можароларни келтириб чиқардилар.

Бунда Эрон —Ироқ урушини ҳам, Ҳиндистон —Покистон можаросини ҳам, бизнинг яхши қўшнимиз —суверен Афғонистонга қарши эълон қилинмаган урушни ҳам, империалистларнинг АСЕАН мамлакатларини Ҳинди-Хитойдаги социалистик мамлакатлар билан ҳарбий-сиёсий мухолифликдан иборат хатарли йўлга солиб юборишга уринаётганликларини ҳам ва бошқа кўпгина ҳуружларни ҳам эсга олиш мумкин.

Совет Иттифоқи Ҳиндистон, Вьетнам ва Осиёдаги бошқа тинчликсевар давлатлар билан биргаликда империалистларнинг қитъа ишларига аралашувини қатъиян рад этиб, шу қитъа халқлари ва мамлакатлари ўртасида тенг ҳуқуқлилик ҳамда яхши қўшничилик принципларини қарор топтириш йўлини ҳормай-толмай ва сабот билан ўтказиб келмоқда.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездида эълон қилинган ва 80-йилларга мўлжалланган Тинчлик программасининг принципиал қоидаларини ривожлантириб ва конкретлаштириб яқинда Тошкентда ва Бокуда сўзлаган нутқларида бир қанча янги фикрлар ҳамда таклифларни олға сурди. Ана шу фикр ва таклифлар Осиё мамлакатлари ўртасида ишончсизликни тугатишга ва низоли проблемаларни сиёсий йўл билан бартараф этишга, Осиёни ва Ҳинд океанини кенг тинчлик ҳамда ўзаро манфаатли халқаро ҳамкорлик зонасига айлантиришга қаратилгандир.

Шу муносабат билан ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тошкентда бўлган вақтида ниҳоятда муҳим масала — Совет-Хитой муносабатлари тўғрисида айтган сўзларини эслатиб ўтиш жоиздир. «Совет Иттифоқи билан халқ Хитойи дўстлиги ва ўртоқларча ҳамкорлик алоқалари боғлаб турган вақтларни яхши эслаймиз, —деб таъкидлади Леонид Ильич. —Биз мамлакатларимиз ўртасидаги душманлик ва ётсираш ҳолатини ҳеч қачон нормал аҳвол деб ҳисоблаган эмасмиз. Биз олдиндан ҳеч қандай шарт қўймай бир-бирининг манфаатларини ўзаро ҳурмат қилиш, бир-бирининг ишига аралашмаслик ва иккала томоннинг фойдасини кўзлаш ҳамда, албатта, бошқа мамлакатларга зарар етказмаган ҳолда Совет —Хитой муносабатларини яхшилашнинг иккала томон учун мақбул бўлган тадбирлари тўғрисида келишиб олишга тайёрмиз».

Леонид Ильич Брежнев Бокуда сўзлаган нутқида СССР билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатларни соғлом ақл-идрок, ўзаро ҳурмат ва ўзаро манфаат асосида нормаллаштириш ва аста-секин соғломлаштириш ишининг ниҳоятда муҳимлигини яна бир бор уқтириб ўтди. Бундай қилиш бизнинг Осиёдаги бир қанча давлатлар билан ҳозиргача мавжуд бўлган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларимизга қўшилиб, Осиёда, қолаверса бутун дунёда тинчлик ва барқарорлик негизларини мустаҳкамлашга яхши ҳисса бўлур эди, —деди ўртоқ Л. И. Брежнев.

Леонид Ильичнинг бу мурожаатлари бизнинг халқ Хитойига нисбатан муттасил холис ниятимизнинг ифодасидир. Совет —Хитой муносабатларининг яхшиланиши иккала мамлакатларимизгагина наф келтириб қолмай, бу иш Осиёда ва бутун дунёда сиёсий иқлимни соғломлаштиришга ёрдам берган бўлур эди.

Умуман жаҳон ишларининг бориши, воқеаларнинг ривожи шуни жуда яққол кўрсатмоқдаки, империализм, сионизм ва ирқчилик кучлари ўзларининг инсон зотига душман режаларини қанчалик макорлик билан тузмасинлар, бу режалар муқаррар барбод бўлади. Бугунги кунда социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қудрати ва жипслиги жаҳон ядро ҳалокати оловини ёқувчиларнинг кирдикорларига, ўзларининг «ҳаётий манфаатлари»ни олис денгизларда ва ўзгаларнинг соҳиллари яқинидан қидираётган кимсаларнинг агрессив йўлига, милитаризм ва империалистик реакция кучларининг телбаларча авантюристик сиёсатига қарама-қарши турибди, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг миллий озодлик ва демократия кучлари билан мустаҳкамланиб бораётган бирдамлиги, барча халқлар ва тинчликсевар кучларнинг ўз даҳлсиз ҳуқуқларини, қадр-қимматини ва озодлигини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга, ер юзида тинчлик ва ҳаётни сақлаб қолишга бўлган букилмас иродаси ҳамда азму қарори қарама-қарши турибди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасидан кейин бошланган халқларнинг миллий озодлик ва социал тараққиёт жараёни империализмнинг аввалги ўз ҳукмронлигини, мустамлакачиликни қайта тиклаш режалари барбод бўлишига маҳкум эканлигини яққол тасдиқламоқда. Куба ва Жазоир, Вьетнам ва Никарагуа, Эфиопия ва Мозамбик, Лаос ва Кампучиянинг қаҳрамон халқлари бу ҳақиқатни ажойиб тарзда исботладилар. Бугунги кунда Фаластин ва Ливан, Афғонистон, Сальвадор ва Намибия халқлари ўзларининг фидокорона кураши билан ана шу тарихий қонуниятни ишонтирарли тарзда тасдиқламоқдалар.

Совет кишилари ана шу шонли кураш билан бирдамдир!

Ўртоқлар ва дўстлар!

Биз Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ҳаракатининг —империализмга қарши халқаро демократик ҳаракатдаги жанговар ва эътироф этилган отряднинг чорак асрлик юбилейи арафасида учрашмоқдамиз. Бирдамлик ҳаракати ва унинг ташкилоти Осиё ва Африка халқларининг мустамлакачиликка қарши озодлик кураши мантиқи ва практикасининг ўзи билан вужудга келган эди. Бирдамлик ҳаракатининг хизматлари ва ютуқлари салмоқлидир. Унинг сафларида Осиё ва Африка мамлакатларидаги курашчиларнинг авлодлари интернационал бирдамлик, жипслик ва ҳаракат бирлиги принципларини амалда рўёбга чиқариб келдилар. Бу ҳаракат турли қитъаларнинг ижтимоий кучларини империалистларнинг Ҳинди-Хитой ва Яқин Шарқ халқларига қарши агрессиясига зарба беришга, Африка халқларининг мустамлакачилик ва ирқчилик сўнгги таянчларига қарши курашини қўллаб-қувватлашга отлантирди. Миллий озодлик ва социализм кучларининг империализмга қарши биргаликдаги курашида уларни жипслаштиришдек олижаноб ишга бирдамлик ҳаракати билан ташкилот қўшган ҳисса бебаҳодир.

Африка —Осиё бирдамлиги ҳаракати вужудга келган дастлабки кунлардаёқ совет жамоатчилиги унинг сафларига актив қўшилди. Территориямизнинг катта қисми Осиё қитъасида жойлашганлиги учунгина шундай қилингани йўқ. Барча мазлум халқлар билан бирдамлик ва пролетар интернационализми муқаддас ҳамда олижаноб принциплари совет кишиларининг ҳис-туйғулари ва ақл-идрокига сингиб кетган. Ана шу принципларни бизнинг халқимиз онгига улуғ Лениннинг барҳаёт таълимоти сингдирган КПССнинг тинимсиз ва кундалик ғоявий-тарбиявий фаолияти туфайли бу принциплар совет халқи онги ва ҳаракатининг ажралмас мазмуни бўлиб қолмоқда. Совет кишилари Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ҳаракатида мазлум халқларни озод қилишнинг ва барча антиимпериалистик кучлар бирлигининг фидокор курашчилари сифатида иштирок этиб келдилар ва ҳамон иштирок этмоқдалар.

Бугунги кунда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти билан унинг кўпдан-кўп миллий отрядлари олдида янги масъулиятли вазифалар пайдо бўлмоқда. Бу вазифалар кенг халқ оммасини миллий суверенитетни ҳимоя қилишга, империализм, сионизм ва ирқчиликнинг тобора ашаддий агрессив тажовузларига зарба беришга сафарбар этиш билан боғлиқдир. Бу вазифалар Осиё ва Африка жамоатчилик кучларини қуролланиш пойгасини жиловлаш ва қуролсизланиш учун, ўз мамлакатларининг чинакам иқтисодий мустақиллиги учун, уларни миллатлараро корпорацияларнинг зўравонлиги ва эксплуатациясидан ҳимоя қилиш учун умумжаҳон курашига тобора активроқ жалб этишни тақозо этади.

Совет кишилари бирдамлик ташкилотини шонли 25 йиллиги билан қизғин табриклаб, унга Осиё ва Африка халқларининг ҳаётий манфаатларига, барча антиимпериалистик кучларнинг бирлиги ва жипслиги манфаатларига, халқлар озодлиги ва хавфсизлиги йўлида, Ер юзида мустаҳкам тинчлик йўлида хизмат қилишдан иборат олижаноб бурчини муносиб равишда адо этишини астойдил тилайдилар.

Биз Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиуми мажлисининг барча қатнашчиларига самимий салом сўзларини ҳамда уларнинг муваффақиятли ишлашларини тилаб билдирган истакларимизни йўллаймиз.

Азиз ўртоқлар ва дўстлар, сизларга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, аъло кайфият, кўпдан-кўп қувонч ва олижаноб фаолиятингизда янги-янги муваффақиятлар тилаймиз.

(Ўртоқ Ш. Р. Рашидов нутқи зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди).

БАРЧА РЕЗЕРВЛАРНИ ИШГА СОЛАЙЛИК

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИНИНГ ПЛЕНУМЛАРИ

ЖИЗЗАХ

Жиззах область партия комитети пленумининг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети талаблари ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама қилдилар. Область партия комитетининг биринчи секретари Т. Боймиров доклад қилди.

Пленум қатнашчилари қўриқ область меҳнаткашлари партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларига амал қилиб қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ҳажмини анча кўпайтириш, Озиқ-овқат программаси топшириқларини муваффақиятли бажариш учун куч-ғайрат сарфламоқда, деб қайд қилдилар. Қўриқ массивлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилмоқда, илгари ўзлаштирилган ерлар самарадорлигини, ҳосилдорликни ошириш юзасидан катта ишлар қилинмоқда, алмашлаб экиш жорий этилмоқда. Пахтачилик, чорвачилик, хўжаликнинг бошқа тармоқлари йил сайин янги, янада юксак даражага кўтарилмоқда. Юбилей йилида область пахтакорлари барча қийинчиликларга қарамай «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштирдилар ва терим кампаниясини жадал тугаллаш учун мусобақалашмоқдалар.

Жиззах даштининг қўриқ массивлари, дейишди сўзга чиққан кишилар, мамлакатнинг йирик пахтачилик районигина бўлиб қолмаслиги керак. Бу ерда дончилик хўжалигини, чорвачиликни жадал ривожлантириш учун барча шарт-шароитлар мавжуд. Орзулар реал ишларга айланиши учун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш, моддий ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш зарур. Бу йил еттита дон, чорвачилик совхози ташкил этилиши муносабати билан дон етиштиришни кўпайтириш учун янги имкониятлар яратилади. Партия ташкилотлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари, дейишди сўзга чиққан кишилар, ана шу хўжаликлар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари, улар тез вақт ичида мустаҳкамланиб, етарли даражада самара беришлари учун барча ишларни қилишлари керак.

Нотиқлар бу йил область чорвадорлари қурғоқчилик бўлганлигига қарамай қорамоллар қишлови учун барча зарур шарт-шароитлар яратаётганликлари тўғрисида гапирдилар. Кўп миқдорда турли озуқа тайёрланди. Маккажўхоризорлар ҳосилдорлиги ошди. Бироқ чорвачилик соҳасида ҳам ҳали фойдаланилмаётган кўпгина резервлар бор.

Нутқларда область меҳнаткашларининг қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини ривожлантириш учун олиб бораётган курашини идеологик жиҳатдан таъминлашга катта эътибор берилди. Партия комитетлари деҳқонлар ва чорвадорлар ишининг обрў-эътиборини оширишлари, уларда омилкорлик, масъулият туйғусини, ижодий ташаббусни тарбиялашлари зарур эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов нутқ сўзлади.

СУРХОНДАРЁ

Сурхондарё область партия комитетининг пленуми КПСС Марказий Комитети талаблари ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш соҳасида область партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама қилди. Область партия комитетининг биринчи секретари А. Каримов доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан кишилар Сурхондарё меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда анчагина муваффақиятларга эришганликларини айтдилар. Ўтган беш йилликда ўртача йиллик пахта етиштириш 18 процент, жумладан энг қимматли ингичка толали пахта навлари етиштириш қарийб 40 процент кўпайди. Дон, гўшт, сут, тухум, мева-сабзавот маҳсулоти етиштириш ва тайёрлашда муҳим ўсишга эришилди.

Пленум қатнашчилари эришилган ютуқлар тўғрисида гапириб, яқин йилларда ҳал этиш зарур бўлган вазифаларга эътиборни жалб этдилар. Дончиликда фойдаланилмаётган катта резервлар мавжуд. Бойсун, Денов ва бошқа баъзи районларнинг маккажўхорикорлари ўз имкониятлари даражасида ишламадилар. Келгуси йилда дон экинлари майдонини кенгайтириш билан бир вақтда уларнинг ҳосилдорлигини кескин ошириш зарур. Маҳаллий шароитларга энг кўп даражада мослашган навларни жорий этиш агротехниканинг юксак даражада бўлиши учун муҳим шартдир.

Сурхондарёнинг ноёб иқлимий шароитлари, дейишди нотиқлар, кўп ва хилма-хил сабзавот ва мева, айниқса субтропик экинлар етиштириш имконини бермоқда. Областда 15 та ихтисослаштирилган совхоз, Олтинсой райони ташкил этилди. Қишки ва эртаги сабзавот экинлари майдони кенгайтирилмоқда.

Чорвачилик соҳасида катта вазифаларни ҳал этиш зарур. Областда бешта янги дончилик — чорвачилик совхози яқин орада маҳсулот бериши керак, корхоналар, ташкилотлар, колхоз ва совхозлар далачилик бригадаларининг ёрдамчи хўжаликлари ривожлантирилмоқда. Бироқ кўпгина хўжаликларда юз гектар экин майдонига ҳисобланганда чорвачилик маҳсулоти етиштириш даражаси ҳали кўнгилдагидек эмас.

Чорвачиликни жадал ривожлантиришга оид тадбирлар орасида озуқа базасига катта эътибор берилди. Таъкидлаб ўтилганидек, барча хўжаликлар ҳам озуқа экинлари учун ажратилган суғориладиган ерларнинг юксак самарадорлигини таъминламоқдалар, деб бўлмайди. Бедапоялар ҳосилдорлигини ошириш, қайта экин экишни ва оралиқ экинлар етиштиришни кенг йўлга қўйиш зарур.

Пленумда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров нутқ сўзлади.

ҚАШҚАДАРЁ

Қашқадарё область партия комитети пленумининг қатнашчилари область меҳнаткашларининг мамлакатга имкони борича кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулоти беришга, СССРнинг Озиқ-овқат программасини бажаришга муносиб ҳисса қўшишга интилаётганликлари тўғрисида гапирдилар. Пленумда КПСС Марказий Комитетининг талаблари ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама қилинди. Обкомнинг биринчи секретари Р. Ғ. Ғойипов доклад қилди.

Докладда ва нутқларда шу нарса таъкидлаб ўтилдики, областда ирригация ва мелиорация такомиллаштирилмоқда, қўриқ ерларнинг янги-янги массивлари ўзлаштирилмоқда, пахта, бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш кўпаймоқда. Ихтисослаштирилган совхозлар ташкил этилди, улар давлатга дон, гўшт, тухум, қоракўл, пилла, сабзавот ва полиз маҳсулотлари сотиш топшириқлари муддатидан илгари бажарилишига кўмаклашмоқдалар.

Толлимаржон сунъий денгизи яқинидаги катта массивлар ўзлаштирилиб, боғ ва токзорларга айлантирилганлиги, бу ерда картошка, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирувчи ихтисослаштирилган хўжаликлар тузилганлиги Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажариш, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун янги имкониятлар очди.

Сўзга чиққан нотиқлар дон ва чорвачиликни интенсивлаш проблемаларига алоҳида эътибор бердилар. Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. Областда барпо этилган саккизта ихтисослаштирилган маккажўхорикорлик совхозлари меҳнатда юксак натижаларга эришдилар. Бу йил маккажўхори экиладиган майдонлар беш минг гектар кенгайтирилади, 40 минг гектар ерга мана шу экин экилади, уларнинг орасига лавлаги — рапс, перко экиш кенг жорий этилади.

Пленумда мамлакат Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажаришга кўмаклашувчи мелиорация қурилишларини барвақт ишга тушириш муҳимлиги уқтириб ўтилди. Толлимаржон ва Ҳисорак сингари йирик сув омборлари жадал суръатлар билан қуриб битказилиши зарурлиги айтиб ўтилди. Бундан ташқари область хўжаликларида камида 200 та артезиан қудуқ пармаланиши, Яккабоғ, Китоб, Шаҳрисабз районларида янги насос станциялари ишга туширилиши лозим.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг ўсиб бораётган вазифалари партия ташкилотларининг бутун ташкилотчилик ва идеологик ишини янада такомиллаштиришни талаб қилаётганлиги пленумда таъкидлаб ўтилди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Г. М. Орлов нутқ сўзлади.

ФАРҒОНА

Фарғона областининг меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда яқин йиллар ичида олға қараб янги катта қадам қўйиш мақсадини ўз олдиларига қўймоқдалар. Область партия комитетининг бу ерда бўлиб ўтган пленумида КПСС Марказий Комитети талаблари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари асосида деҳқончилик ва чорвачилик самарадорлигини ошириш соҳасида область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама этилди. Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ҳ. Умаров доклад қилди.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш, колхоз ва совхозларнинг моддий ва техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан областда катта ишлар қилинаётганлиги ҳақида гапирдилар. Пахта, дон, гўшт, сут, тухум, картошка, сабзавот, узум етиштиришни кўпайтиришда муайян муваффақиятларга эришилди.

Пленум қатнашчилари қўлга киритилган натижаларни таҳлил қилиб, диққат-эътиборни ҳали фойдаланилмаган резервларга ва имкониятларга қаратдилар. Олтиариқ, Фрунзе ва Фарғона районларидаги бир қанча хўжаликларда донли экинлар ва озуқабоп экинларнинг ҳосилдорлиги паст эканлиги уқтириб ўтилди. Риштон ва Ленинград районларида ем-хашак тайёрлаш технологиясини кўпинча бузишга йўл қўйилмоқда, пахта-беда алмашлаб экиш ҳали ҳамма жойда ҳам тўғри жорий этилгани йўқ. Деҳқончилик маданиятини ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширишни таъминлаш, озуқабоп экинлар майдонларини кенгайтириш, озуқа етиштиришни ва омихта ем саноатини интенсив ривожлантириш ғоят муҳимдир.

Бу йил ташкил этиладиган «Прогресс» ва «Целинник» дон-чорвачилик совхозлари Озиқ-овқат программасини бажаришда муҳим омил бўлиши пленумда таъкидлаб ўтилди. Беш йиллик охирига бориб, бу совхозларнинг ҳар бири 8—10 минг тонна дон ва бир ярим минг тонна гўшт етиштириши лозим.

Партия ва совет ташкилотлари, хўжалик раҳбарларининг эътибори пахта тайёрлаш суръатларини кескин оширишзарурлигига қаратилди.

Қишлоқ хўжалиги самарадорлигини ошириш соҳасида область олдидаги кечиктириб бўлмайдиган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши, деб таъкидлашди сўзга чиққан нотиқлар меҳнаткашлар ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг олиб борилишига, кадрларни тўғри танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири Т. Г. Зинин нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ ҒАЛЛАКОРЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Сурхондарё область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорларини ҳаётга татбиқ эта бориб, давлатга дон сотиш бўйича оширилган социалистик мажбуриятларини бажардилар. Тайёрлов пунктларига пландагидан 32,3 минг тонна кўп, яъни 90 минг тонна дон етказиб берилди. Меҳнат ғалабасига областнинг барча район ва хўжаликлари муносиб ҳисса қўшдилар. Давлатга 26 минг тонна дон топширган Гагарин райони, 12 минг тонна дон топширган Қумқўрғон, 6—8 минг тоннадан дон топширган Ленин йўли, Шеробод, Жарқўрғон районлари алоҳида намуна кўрсатдилар.

Ангор, Жарқўрғон, Ленин йўли, Шеробод, Термиз, Қумқўрғон районларининг колхоз ва совхозлари 2—2,5 йиллик планни бажардилар.

Социалистик мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишига бошоқли дон экинлари, маккажўхори ва шоли майдонларининг кенгайтирилиши ва ҳосилдорликнинг оширилганлиги яхши имкон берди. Ҳар бир гектар суғориладиган ердан 36,6 центнер дон, 73,6 центнер маккажўхори, 53,3 центнер шоли олинди.

Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь», «Москва», Сариосиё районидаги Д. Пирназаров номли, «Ленинград», колхозлари, «Пограничник», «Сурхон», «Комсомол 30 йиллиги», «СССР 50 йиллиги», Будённий номли, «Коммунизм», «Октябрь 60 йиллиги» совхозлари ҳар гектар ердан 90 центнер ва ундан ошириб маккажўхори дони олиб, юксак кўрсаткичларга эришдилар.

40 маккажўхорикорлик бригадаларида гектар бошига 100 центнер ва ундан кўпроқ ҳосил олинди. Шеробод районидан Н. Холмирзаева, Ангор районидан С. Олтинбоева, Гагарин районидан У. Жўраева, Қумқўрғон районидан З. Бойқулов, Ленин йўли районидан Ш. Исматов, Н. Қултўраев, А. Маматраимов етакчилик қилаётган ва бошқа кўпгина бригадалар гектаридан 110—130 центнердан дон олиб, катта кўрсаткичларга эришдилар.

Гагарин районидаги «Правда» совхозидан К. Қорахонова, «Искра» совхозидан С. Элмуродова, «Шоликор» совхозидан А. Хуррамов бошчилик қилаётган шоликорлик бригадалари ҳар гектар ердан 70—80 центнердан шоли йиғиб олдилар.

Эришилган муваффақиятлар — колхозчилар, совхоз ишчилари, партия, совет, қишлоқ хўжалик, тайёрлов органларининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг мардона ва собитқадамлик билан олиб борган ишлари натижасидир.

Ҳозирги вақтда область далаларида етиштирилган пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш, қишлоқ хўжалик йилини муваффақиятли тугаллаш, келгуси йил ҳосили учун агротехника тадбирларини юксак сифатли қилиб ўтказиш ва шу тариқа СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини янги ютуқлар билан кутиб олиш учун қизғин кураш бормоқда.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганлиги учун қуйидаги район республика ҳурмат тахтасига ёзилади:

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ — район партия комитетининг секретари ўртоқ Мақсумов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Мирзақулов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Усмонов, район сельхозтехника бошқарувчиси ўртоқ Набиев, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Гусейнов, қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси ўртоқ Ким, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Абдуллаев.

ҚАРДОШЛИК МАКТАБИ

Советлар мамлакатининг халқлари СССР ташкил этилганлигининг олтмиш йиллигини ижодий кучлари барқ урган ҳолда кутиб олмоқдалар. Кун сайин юбилей яқинлашмоқда ва кун сайин совет кишиларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги кучайиб бормоқда. Барча республикаларнинг меҳнаткашлари ўн биринчи беш йиллик иккинчи йили топшириқларини барвақт бажаришга, бундан буён ҳам олға ҳаракат қилиш учун мустаҳкам негиз яратишга азму қарор бергандирлар. Улар шонли санани муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўриб, ўртоқ Л. И. Брежнев қайд этиб ўтганидек, «ўз ҳаракатларини янги жамият қурилиши ленинча программаси билан» қайта-қайта таққослаб кўрмоқдалар.

Ана шу улуғвор программани рўёбга чиқариш учун, КПСС XXVI съезди қарорларини, коммунистик бунёдкорлик планларини амалга ошириш учун курашда социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёзмоқда. Социалистик мусобақа ҳар бир республиканинг ва бутун ССР Иттифоқининг моддий ва маънавий потенциалини кўпайтиришнинг қудратли воситаси бўлиб, кишиларни совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида тарбиялашга, мамлакатимиз халқлари қардошларча дўстлигини янада мустаҳкамлашга кўмаклашади. Бу нарса жумладан республикалар ўртасида маҳсулот етказиб бериш планларини вақтида ва сифатли бажариш учун ҳамма жойда авж олиб кетган ҳаракатда, «Минглар шартномаси», «Ишчилар эстафетаси» принципларига мувофиқ ўтказилаётган мусобақада ўз ифодасини топмоқда. Саратов области халқ депутатларининг «Етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини сақлаб қолайлик!» деган ташаббуси барча республикаларда маъқуллаб қўллаб-қувватланди. СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишлаб 18 декабрда Коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисида Москвадаги илғор корхоналар коллективларининг ташаббуси қизғин қўллаб-қувватланди.

Шонли анъанага кўра, совет кишилари ўз мамлакатининг юбилейини янги зафарлар, салмоқли меҳнат совғалари билан нишонлашга интилмоқдалар. Чунончи, минглаб корхоналар Павлодар — Экибастуз территориал-ишлаб чиқариш комплекси учун, Камадаги автомобиль гиганти, БАМ иншоотлари учун мўлжалланган маҳсулотларни ишлаб чиқариш суръатини оширдилар. Озарбайжон нефть машинасозлиги заводларининг коллективлари Тюмень нефтини қазиб чиқарувчиларнинг буюртмаларини муддатидан илгари бажармоқдалар. Россиянинг Ноқоратупроқ зонаси қиёфасини ўзгартиришда қатнашаётган Ўзбекистон вакиллари Иваново ва Новгород областларининг ўзидагина 60 минг гектар майдонда мелиорация ишларини бажардилар, социал-маданий ва маиший объектларнинг тўла комплекси билан бирга 150 минг квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топширдилар.

Яхши ташкил этилган социалистик мусобақа меҳнаткашларни ватанпарварлик руҳида ва интернационал руҳда тарбиялашнинг чинакам мактаби бўлиб хизмат қилишини турмуш кўрсатиб турибди. Социалистик мусобақа республикаларимиз халқларини бир-бирига яна ҳам кўпроқ яқинлаштиради, уларда бир-бирларининг муваффақиятларидан, мамлакатнинг яхлит халқ хўжалик комплексини мустаҳкамлашдан ўзаро манфаатдорлик туйғусини ривожлантиради. Масалан, Донбасс билан Кузбасс шахтёрлари, Днепр бўйидаги ва Қозоғистондаги металурглар, Херсон области колхозчилари билан, грузин колхозчилари ўртасидаги мустаҳкам ишлаб чиқариш алоқалари ана шундан далолат беради. Мусобақадош коллективлар вакилларининг мунтазам учрашувлари мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини ўзаро текшириш, ишлаб чиқариш тажрибасини ўртоқлашиш муштарак вазифаларини ҳал этишда, план топшириқларини муваффақиятли бажариш учун курашда ҳаракат бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Шу беш йилликда меҳнат коллективларини жипслаштириш, уларнинг ижодий алоқаларини кенгайтириш ва чуқурлаштириш борасида социалистик мусобақанинг роли яна ҳам кўпроқ ошди. Яхлит халқ хўжалик комплексини такомиллаштириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш, ишлаб чиқарувчи кучларни оқилона жойлаштириш, СССРнинг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш — буларнинг ҳаммаси мамлакатимиз халқларининг аҳиллик билан куч-ғайрат сарфлашларини, коллективлар социалистик мажбуриятларини аниқ бажаришларини, Умумиттифоқ меҳнат тақсимотида актив иштирок этишларини тақозо қилади.

Социалистик мусобақа — партия миллий сиёсатини амалга оширишда муҳим омилдир. Интернационал негизда ривожланиб борадиган социалистик мусобақа республикалар, миллатлар ва элатлар ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни бойитади, совет кишиларида ўз мамлакатининг хўжайини туйғусини, умумдавлат вазифаларини амалга ошириш, беш йиллик планларини бажариш учун масъулият ҳиссини тарбиялайди. Партия меҳнат мусобақаси юксак аҳлоқни шакллантиришга кўмаклашишига, ҳар бир кишида кенг кўлам билан фикр юритиш, умуман жамият манфаатларини маҳаллий ёки идоравий манфаатлардан юқори қўя олиш қобилиятини ҳосил қиладиган бўлишга эришиш учун ҳаракат қилмоқда.

Ҳар бир республика, ўлка, область, райoннинг муваффақияти совет кишиларининг умумий куч-ғайратлари, биргаликдаги меҳнати билан эришилажагини мусобақа практикаси, бутун ҳаётимиз ҳар куни кўплаб яққол мисоллар билан исботлаб турибди. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари ана шу баҳамжиҳат ҳаракатнинг самарали характерини доимо, конкрет мисоллар билан кўрсатиб боришлари, кишиларни бутун халқ хўжалиги нуқтаи назаридан зарур бўлган жойларда ўз кучи, ғайрат-шижоатини сарфлашга тайёр бўлиб туриш руҳида тарбиялашлари лозим. Шу муносабат билан республикаларнинг моддий ва меҳнат ресурсларидан Умумиттифоқ экономикасини ривожлантириш манфаатларини кўзлаб, мумкин қадар оқилона фойдаланишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Социалистик мусобақа давомида юзага келадиган ватанпарварлик ташаббусларини зўр ғайрат билан қўллаб-қувватлаш ва меҳнат коллективларида оммалаштириш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг коллективчилик ва ўртоқларча ўзаро ёрдам руҳида тарбиялашга кўмаклашадиган бригада пудрати, шчекено методи каби илғор формаларидан ва бошқа қимматли ташаббуслардан кенг фойдаланишга эришиш керак.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ўтказилаётган мусобақа ғолиблари «Ўн биринчи беш йиллик зарбдори» Умумиттифоқ нишони билан мукофотланадилар. Ўзларининг ватанпарварлик ва интернационал бурчини шараф билан адо этаётган ишлаб чиқариш новаторлари ва илғорларининг ижодий тажрибасини Ватан юксак қадрламоқда. Партия ташкилотлари, касаба союзлари ва комсомол мусобақа пешқадамларининг меҳнат шавкати намуналарини янада актив пропаганда қилишлари, барча меҳнаткашларни, хусусан ёшларни улар мисолида тарбиялашлари лозим.

... Ҳар куни эрталаб миллион-миллион совет кишилари станоклар ёнида турадилар, қурилиш майдончаларида, далалар ва фермаларда, илмий лабораторияларда ўзларининг иш жойларини эгаллайдилар. Одам қаерда ишламасин шуни яхши тушунадики, унинг куч-ғайратлари биргаликдаги меҳнатнинг умумий оқимига қўшилиб, Советлар мамлакатининг иқтисодий потенциалини — СССР халқлари қардошларча дўстлигининг моддий негизини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

(«ПРАВДА»нинг 10 октябрдаги бош мақоласи).

МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устинов бошчилигидаги Совет ҳарбий делегацияси 9 октябрда Москвага қайтиб келди. Делегация ЧССР миллий мудофаа министри, армия генерали М. Дзурнинг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан Чехословакияда бўлди.

Аэродромда делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. В. Русаков, СССР мудофаа министрининг ўринбосарлари, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. **(ТАСС).**

ТИНЧЛИКНИ ҚАТТИҚ ТУРИБ ҲИМОЯ ҚИЛАЙЛИК

«Ер юзида тинчликни қаттиқ туриб ҳимоя қилайлик» номли брошюра босилиб чиқди. Брошюрада КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг 1982 йил 1 октябрда БМТ Бош Ассамблеяси XXXVII сессиясида сўзлаган нутқи берилган.

Брошюрани Сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

(ТАСС).

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Аҳдлашувга биноан шу йил октябрь ойининг иккинчи ярмида Москвада Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг мажлиси бўлади.

Суратда: Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиуми XI мажлисининг қатнашчилари Тошкентдаги В. И. Ленин номли майдонда. ЎзТАГ фотоси.

ТОШКЕНТ МЕҲМОНЛАРНИ КУТИБ ОЛМОҚДА

Дўстлик пойтахти — Тошкент бутун планетага машҳур бўлган тинчлик ва қардошлик шаҳри деган номини яна тасдиқламоқда. Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиумининг ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган XI мажлиси қатнашчиларини Тошкент меҳмондўстлик билан кутиб олмоқда.

Республика жамоатчилигининг вакиллари, шаҳар меҳнаткашлари турли қитъалардаги ўнлаб мамлакатлар вакилларини, апартеид ва ирқчиликка қарши, империализм ва янги мустамлакачиликка қарши курашаётган халқаро ташкилотларнинг арбобларини Ўзбекистон диёрида кутиб олиш учун 10 октябрь куни Тошкент аэропортига келдилар. Меҳмонларнинг кўпчилиги Тошкентда бир неча марта бўлиб, тараққиёт, социал адолат учун курашаётган барча кишиларни доимо қўллаб-қувватлаётган Ўзбекистон меҳнаткашларининг самимий туйғуларини яхши биладилар.

Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти президиуми мажлисининг қатнашчилари 11 октябрь куни жаҳон пролетариатининг доҳийси, Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин номли майдонга келдилар. Ильич номи тараққийпарвар инсоният қалбида абадий яшаяжагининг, Ленин ғоялари унинг ворислари ишларида рўёбга чиқарилишининг белгиси сифатида улуғвор монумент пойига эндигина узилган гуллар қўйилди.

Мажлис қатнашчилари номидан Парадлар хиёбонидаги Номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйилди. Меҳмонлар гитлерчилар фашизмига қарши жангларда Совет Ватани озодлиги ва мустақиллиги учун ўз ҳаётини қурбон қилган, инсониятни мудҳиш фашизм вабосидан халос этган кишилар хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ҳурмат билан эсга олдилар.

Тошкентнинг ажойиб проспектлари ва майдонлари манзараси меҳмонлар кўз олдида намоён бўлди. Мажлис қатнашчилари Ўзбекистон пойтахтининг янги қурилиш районларини, архитектура ансамбллари, диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар. Улар метрополитен бўйлаб сайр қилдилар. **(ЎзТАГ).**

ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

(Боши биринчи бетда).

Сурхондарё областининг Гагарин райони (район партия комитетининг секретари Х. Муродов, район ижроия комитетининг раиси Ч. Қувондиқов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Х. Жумаев, район «Сельхозтехника» бирлашмасининг бошқарувчиси М. Отамуродов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Ю. Шайматов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союз район комитетининг раиси Н. Тоғаев, район комсомол комитетининг секретари У. Холмонов). Бу район пахта тайёрлаш планини 72,72 процент, машина терими планини 76,73 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 31,07 процент ўсишини таъминлаган;

Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районидаги Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ўқув хўжалиги (ўқув хўжалиги директори А. Ғаниев, партия ташкилотининг секретари Р. Мамедов, касаба союз комитетининг раиси Р. Расулов, комсомол комитетининг секретари О. Норматов). Бу ўқув хўжалиги пахта тайёрлаш планини 100,59 процент, машина терими планини 105,43 процент бажарган ва ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 28,94 процент ўсишини таъминлаган;

Сурхондарё область, Гагарин районидаги «Пограничник» совхози (совхоз директори Р. Бўриев, партия ташкилотининг секретари Ш. Мирзаев, касаба союз комитетининг раиси Х. Оллаёров, комсомол комитетининг секретари М. Сафарова). Бу совхоз пахта тайёрлаш планини 96,78 процент, машина терими планини 107,74 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 45,94 процент ўсишини таъминлаган;

Навоий область, Қизилтепа районидаги «Партия XXII съезди» колхози (колхоз правлениесининг раиси Т. Камолов, партия ташкилотининг секретари З Кўзиев, касаба союз комитетининг раиси Х. Самадов, комсомол комитетининг секретари С. Сурочев). Бу колхоз пахта тайёрлаш планини 106,68 процент, машина терими планини 96,28 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 55,08 процент ўсишини таъминлаган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари қуйидагиларга берилди:

Навоий области (область партия комитетининг секретари В. Есин, область ижроия комитетининг раиси У. Асадов, область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Б. Нуруллаев, «Заготхлопкопром» область бирлашмасининг бошлиғи С. Очилов, область «Сельхозтехника» бирлашмасининг раиси А. Муродов, область сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Х. Саъдиев, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи область комитетининг раиси Э. Давронов, область комсомол комитетининг секретари Б. Рўзиев). Бу область пахта тайёрлаш планини 69,57 процент, машина терими планини 40,28 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 20,35 процент ўсишини таъминлаган. Байроқ Тошкент областидан олиб берилади;

Сурхондарё областининг Ангор райони (район партия комитетининг секретари К. Бозоров, район ижроия комитетининг раиси Т. Пирматов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Ш. Маматмирзаев, район «Сельхозтехника» бирлашмасининг бошқарувчиси Ю. Карамонов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Қ. Қорасоқолов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси А. Матиев, район комсомол комитетининг секретари Р. Эшбоев). Бу район пахта тайёрлаш планини 71,53 процент, машина терими планини 57,67 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашни 27,67 процент ўстиришни таъминлаган. Байроқ Тошкент областининг Ғалаба районидан олиб берилади;

Сурхондарё областининг Термиз райони (район партия комитететининг секретари Н. Норқобилов, район ижроия комитетининг раиси С. Саъдуллаев, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Б. Бобомуров, район «Сельхозтехника» бирлашмасининг бошқарувчиси А. Ўтанов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Х. Уразов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси Х. Боймуродов, район комсомол комитетининг секретари Р. Чоршанбиев). Бу район пахта тайёрлаш планини 74,54 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 27,46 процент ўсишини таъминлаган. Байроқ Тошкент областининг Пискент районидан олиб берилади;

Сирдарё областининг қўриқ Оқолтин райони (район партия комитетининг секретари Ш. Тетуев, район ижроия комитетининг раиси Н. Фозилов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи М. Кузбоев, район «Сельхозтехника» бирлашмасининг бошқарувчиси Э. Юсупов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи С. Юсупов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси У. Давлатов, район комсомол комитетининг секретари Б. Аҳмедов). Бу район пахта тайёрлаш планини 77,75 процент, машина терими планини 88,83 процент бажарган ва ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 30,32 процент ўсишини таъминлаган. Байроқ Жиззах областининг Октябрь районидан олиб берилади;

Сирдарё область Оқолтин районидаги қўриқ «Андижон» совхози (совхоз директори А. Одилов, партия ташкилотининг секретари Б. Сабенов, касаба союз комитетининг раиси Ю. Ҳайдаров, комсомол комитетининг секретари Ш. Куканов). Бу совхоз пахта тайёрлаш планини 104,71 процент, машина терими планини 124,59 процент бажарган ва ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 52,41 процент ўсишини таъминлаган. Байроқ Жиззах область, Октябрь районидаги С. Раҳимов номли совхоздан олиб берилади;

Сурхондарё область, Ангор районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхози (колхоз правлениесининг раиси Ф. Мамажонов, партия ташкилотининг секретари К. Жаббаров, касаба союз комитетининг раиси Ю. Туробов, комсомол комитетининг секретари С. Ражабова). Бу колхоз пахта тайёрлаш планини 80,86 процент, машина терими планини 76,08 процент бажарган ва ингичка толали пахтани ҳисобга олган ҳолда ўн кунликда пахта тайёрлашнинг 37,89 процент ўсишини таъминлаган. Байроқ Ғалаба районидаги «Ленинград» колхозидан олиб берилади.

ПАХТА — ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 11 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Тошкент	1,53	94,40	1,69	90,98
Хоразм	1,05	79,83	1,57	62,07
Бухоро	0,91	76,15	0,70	24,65
ҚҚАССР	0,97	73,82	1,08	56,34
Навоий	1,79	69,57	1,72	40,28
Сурхондарё	1,33	68,02	0,88	44,35
Сирдарё	1,81	65,88	1,48	70,53
Наманган	1,14	59,26	1,06	35,13
Жиззах	1,86	57,57	1,35	60,00
Андижон	1,00	56,31	1,43	28,61
Қашқадарё	1,20	54,53	1,51	33,83
Самарқанд	1,39	53,69	1,71	34,11
Фарғона	1,01	52,66	1,40	27,30
Республика бўйича:	1,26	65,09	1,34	46,70
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Навоий	2,70	88,63	3,28	42,44
Сурхондарё	1,98	78,52	1,71	60,90
Наманган	1,08	69,74	1,80	6,33
Бухоро	1,60	57,33	—	—
Қашқадарё	1,68	51,91	1,19	22,55
Республика бўйича:	1,88	69,49	1,52	44,30

* * *

Республика районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 11 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — мавсум бошидан буён тайёрланган пахта; учинчи устун — шу жумладан машинада терилган пахта.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ		
Бўка	**108,35**	**109,86**
Оққўрғон	**100,02**	**92,45**
Ғалаба	97,34	99,95
Пискент	97,07	101,03
Ўрта Чирчиқ	91,74	91,61
Коммунистик	91,56	82,79
Бекобод	87,21	74,01
Янгийўл	84,59	74,50
Чиноз	78,01	71,95
ХОРАЗМ ОБЛАСТИ		
Гурлан	97,87	73,28
Хонқа	92,70	87,03
Хива	83,66	65,93
Шовот	82,75	68,36
Янгибозор	79,62	65,25
Боғот	76,26	67,95
Қўшкўпир	75,03	52,56
Ҳазорасп	74,04	38,79
Урганч	69,63	45,76
Янгиариқ	69,16	62,53
БУХОРО ОБЛАСТИ		
Ғиждувон	96,68	65,70
Олот	90,56	15,47
Қоракўл	79,40	38,70
Вобкент	74,30	28,66
Коғон	73,82	11,53
Бухоро	73,71	4,09
Ромитан	72,98	29,40
Свердлов	72,21	14,01
Шофиркон	64,10	15,43
Пешку	62,66	10,90
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР		
Беруний	91,74	71,19
Тўрткўл	89,39	61,02
Элликқалъа	87,94	77,09
Хўжайли	76,76	62,92
Нукус	69,86	60,19
Чимбой	67,42	58,14
Амударё	65,09	38,62
Қораўзак	63,85	54,29
Ленинобод	63,75	51,75
Шуманай	59,85	47,97
Қўнғирот	59,26	44,98
Кегайли	58,89	38,53
НАВОИЙ ОБЛАСТИ		
Қизилтепа	73,37	51,05
Навоий	73,22	40,81
Хатирчи	68,91	43,51
Навбаҳор	64,10	26,07
СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ		
Ленин йўли	95,45	106,51
Қумқўрғон	81,28	40,87
Термиз	74,54	18,90
Гагарин	72,72	76,73
Ангор	71,53	57,67
Шеробод	71,21	58,13
Бойсун	70,22	53,17
Жарқўрғон	63,66	33,70
Шўрчи	58,30	12,91
Денов	57,52	14,86
Сариосиё	52,78	15,37
Олтинсой	47,48	7,55
СИРДАРЁ ОБЛАСТИ		
Ворошилов	77,95	89,23
Оқолтин	77,75	88,83
Боёвут	69,15	75,27
Ильич	67,10	68,50
Гулистон	63,48	69,74
Комсомол	62,49	64,15
Сирдарё	51,83	50,39
Ховос	50,67	51,22
Меҳнатобод	44,35	34,23
НАМАНГАН ОБЛАСТИ		
Наманган	74,65	49,46
Уйчи	72,09	13,48
Тўрақўрғон	70,92	69,70
Чортоқ	69,10	20,87
Учқўрғон	62,11	55,48
Норин	61,63	41,51
Янгиқўрғон	54,33	5,18
Чуст	52,24	3,20
Поп	51,94	33,12
Косонсой	51,50	29,00
Задарё	42,22	29,68
ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ		
Арнасой	71,94	80,10
Октябрь	71,25	80,40
Мирзачўл	63,60	68,03
Дўстлик	55,20	64,55
Фориш	50,40	24,21
Пахтакор	48,39	49,30
Жиззах	47,85	31,40
Зарбдор	39,25	29,39
АНДИЖОН ОБЛАСТИ		
Ленин	67,93	17,45
Москва	64,44	39,27
Андижон	61,60	28,04
Олтинкўл	61,27	28,90
Избоскан	60,75	30,79
Бўз	58,44	44,97
Пахтаобод	56,57	22,87
Балиқчи	55,47	23,62
Марҳамат	52,37	28,85
Хўжаобод	50,07	26,70
Комсомолобод	49,96	33,06
Қўрғонтепа	44,96	26,29
Жалолқудуқ	40,41	21,54
ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ		
Қамаши	68,40	33,48
Шаҳрисабз	62,05	16,53
Китоб	60,76	33,15
Қарши	59,78	55,76
Кўкдала	59,45	17,78
Баҳористон	59,26	44,49
Чироқчи	57,10	30,12
Яккабоғ	56,59	36,67
Ульянов	55,99	49,55
Косон	54,40	40,72
Ғузор	53,26	18,79
Нишон	50,60	33,35
Муборак	48,69	47,63
Усмон Юсупов	41,81	30,96
Толлимаржон	21,84	7,85
САМАРҚАНД ОБЛАСТИ		
Каттақўрғон	73,61	58,18
Пахтачи	61,26	53,54
Нарпай	58,44	36,35
Жомбой	54,17	28,10
Оқдаре	51,50	26,71
Пастдарғом	48,78	36,40
Иштихон	45,91	22,60
Пайариқ	45,09	21,83
Большевик	43,48	27,47
ФАРҒОНА ОБЛАСТИ		
Ленинград	61,05	13,49
Бувайда	58,26	27,07
Қува	57,68	51,67
Киров	56,50	31,79
Олтиариқ	53,53	21,87
Охунбобоев	53,01	28,21
Тошлоқ	52,48	32,97
Фарғона	52,25	11,06
Ўзбекистон	51,77	30,75
Фрунзе	50,42	14,64
Риштон	49,33	22,23
Қувасой шаҳри	47,61	36,25
Бағдод	46,43	27,20
Ёзёвон	35,70	31,90

ВАТАН ҚУДРАТИНИНГ МАНБАЛАРИ

«Халқларнинг меҳнат қаҳрамонлиги ва қардошлиги — Ватан қудратининг манбалари» номли брошюра босмадан чиқди. Брошюрага КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг 1982 йил 24—27 сентябрь кунлари Бокуда Озарбайжон ССРга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантаналарда бўлиши тўғрисидаги материаллар киритилган.

Брошюрани Сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

(ТАСС).

МУЗЕЙ ВА БОЛАЛАР

11 октябрь куни Тошкентда очилган Бутуниттифоқ музейлараро конференция шу мавзуга бағишланди. Унда қатнашган москвалик, ленинградлик, шунингдек қардош республикалардан келган санъатшунослар, рассомлар, педагоглар КПСС XXVI съезди қарорлари асосида санъат музейларининг болалар билан ишлаш назарияси, методикаси ва практикаси актуал масалаларини кўриб чиқадилар. Учрашув Давлат Третьяков галереяси ва Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейининг ташаббуси билан уюштирилди.

Мамлакат музейлари, деб таъкидлаб ўтилди конференцияни очиш вақтида, болаларни эстетик тарбиялаш соҳасида катта тажриба орттирдилар. Миллий ва жаҳон санъатининг бадиий дурдоналари асосида эстетик тарбия соҳасида катта иш олиб бораётган Ўзбекистон музейлари бу тажрибага улкан ҳисса қўшдилар. Республикада мактабларнинг бадиий галереялари очилди, мўйқалам усталари уларга ўзларининг юзлаб асарларини туҳфа қилдилар. Шу боисдан ҳам бу мавзудаги биринчи конференцияни Ўзбекистон пойтахтида ўтказишга қарор қилинди.

Конференция ишининг биринчи кунида Давлат Третьяков галереясининг илмий секретари В. М. Петюшенко, Ўзбекистон халқ рассоми А. Абдуллаев, СССР Педагогика фанлар академияси Бадиий тарбия илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири Б. П. Юсов, Тошкент учрашувининг бошқа қатнашчилари сўзга чиқиб, нафосат дунёси билан мулоқотда бўлишни катта ҳаёт йўлига кириб келаётган инсоннинг зарурий эҳтиёжига айлантиришга кўмаклашаётган, уни маънавий бойитаётган, ҳис-туйғуларни шакллантираётган музейлар ишидан мисоллар келтирдилар.

Меҳнаткашларни ва аввало, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашга алоҳида эътибор берган партия XXVI съезди ғоявий-сиёсий, меҳнат ва ахлоқий тарбиянинг маҳкам бирлигини таъминлаш зарурлигини таъкидлади, бунда одамни санъат воситалари билан тарбиялашга муҳим роль ажратилган. Кўрсатиб ўтилган мисоллар орасида Ереванда жаҳонда биринчи болалар сурат галереяси бор. Бу сурат галереяси эстетик тарбиянинг маркази бўлиб қолди. Москвадаги А. С. Пушкин номли тасвирий санъат музейининг тажрибаси диққатга сазовордир. Бу ерда 4—5 ёшли болалар учун экспериментал группа очилган. Ленинград рус музейининг ходимлари ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларини оталиққа олишган, музей хазинасида сақланаётган 360 мингта тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик, графика, халқ ва декоратив амалий санъати асарлари билан мулоқотда бўлиш қувончини ҳис этишга ёрдам бермоқда.

Бир неча кун давом этадиган конференция қатнашчилари ёш авлодни эстетик жиҳатдан тарбиялаш ишининг самарадорлигини оширишга қаратилган тавсияларни ишлаб чиқадилар. **(ЎзТАГ).**

ТАДҚИҚОТЧИЛАР УЧУН МАКТАБ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг энг ёш илмий муассасаси — Полимерлар химияси ва физикаси институтида республиканинг кўпгина шаҳарларидан келган олимларнинг учрашуви бўлди. 11 октябрь куни бу ерда полимер лигандали координацион бирикмаларга бағишланган биринчи республика мактаби очилди. Мактаб программасида кўзда тутилган лекция ва семинарларни мамлакатнинг етакчи олимлари ўтказадилар, Ўзбекистон тадқиқотчиларининг илмий лойиҳалари билан танишиб чиқиш ҳам мўлжалланган.

— Бу учрашув Тошкентда ўтказилаётганлиги тасодиф эмас, — деди СССР Фанлар академияси ноорганик химия илмий кенгаши раисининг ўринбосари, химия фанлари доктори, профессор В. В. Зеленцов Ўзбекистон Ахборот агентлигининг мухбирига.—Ўзбек олимларининг координацион бирикмалар химияси ва юксак молекуляр бирикмалар химияси соҳасидаги ишлари муносиб равишда эътироф топди. Аслида фандаги бу янги йўналишга иккита илмий марказ— Москва давлат университети билан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Полимерлар химияси ва физикаси институти катта ҳисса қўшди. Кейинги вақтда бу ерда полимер металл комплекслар соҳасидаги тадқиқотлар актив ривожланмоқда. Бу тадқиқотларнинг натижалари халқ хўжалигида тобора кенг қўлланилмоқда.

Ўзбекистон пахтакорлари олимлардан полимер комплекслар асосида яратилган ва ўсимликларнинг ривожланишига ёрдам берадиган янги стимулятор олдилар. Бу стимулятор далаларда синаб кўрилди ва ўзининг юксак самарадорлигини кўрсатди — ҳозиргача ундан фойдаланиш туфайли бир неча миллион сўм иқтисодий наф кўрилди. Ҳозир қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши учун зарур бўлган препаратни тайёрлашга оид технология схемаси ишлаб чиқилиб, уни саноат ишлаб чиқаришига жорий этиш ниҳоясига етказилмоқда, шунингдек, институтда чигитни капсуллаш усули яратилди. бу усул унинг униб чиқиш хусусиятларини анча яхшилайди. Институтнинг аниқ мақсад йўлида биологик таъсир қиладиган препаратлар яратиш соҳасидаги медицина-биология лойиҳалари ҳам диққатга сазовордир.

Бугун очилган мактаб ҳозирнинг ўзидаёк республика доирасидан чиқиб кетди, деб далил айтиш мумкин. Унда РСФСР, Украина, Қозоғистон, Озарбайжон, Тожикистон, Молдавия олимлари иштирок этаётганлиги тадқиқотчилар ўртасидаги илмий алоқалар янада мустаҳкамланганлигининг далилидир, деди пировардида В. В. Зеленцов. **(ЎзТАГ).**

СССР МОЛИЯ МИНИСТРЛИГИДА, СССР ДАВЛАТ БАНКИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг топширувига биноан СССР Молия министрлиги ва СССР Давлат банки 1950 йилда чиқарилган СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешинчи давлат заёми ҳақини тўлаш тиражида чиқмаган 1 миллиард сўмлик қисми облигациялари ҳақини тўлаш 12 октябрдан бошланади, деб белгиладилар.

1982 йил 25 ноябрда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат заёмининг (1951 йилда чиқарилган) ҳақини 0,5 миллиард сўмлик миқдорда тўлаш биринчи тиражи ўтказилади. Шу тиражнинг расмий жадвали марказий газеталарда 16 декабрда эълон қилинади, омонат кассалар тиражда чиққан облигациялар ҳақини 1982 йил 17 декабрдан бошлаб тўлайдилар.

ДЕҲҚОНЛАР ВА ЧОРВАДОРЛАР БАЙРАМИ

Ўзбекистон деҳқонлари ва чорвадорлари Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик ходимлари кунини дала ва фермалардаги зарбдор ишлар билан кутиб олдилар. 10 октябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган тантанали йиғилишда деҳқонлар ва чорвадорлар Озиқ-овқат программасини амалга оширишга қўшадиган ҳиссани кўпайтиришга, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олишга аҳд қилганликлари айтилди. Сув хўжалигининг, қурилиш ташкилотларининг ходимлари, жамоатчилик вакиллари қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини байрам билан табрикладилар. (ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Р. 02354. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 233. 10